

IV

(Akty przyjęte przed dniem 1 grudnia 2009 r. na mocy Traktatu WE, Traktatu UE i Traktatu Euratom)

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA

NR 500/08/COL

z dnia 16 lipca 2008 r.

zmieniająca po raz sześćdziesiąty piąty zasady proceduralne i merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa przez wprowadzenie nowego rozdziału o pomocy państwa na ochronę środowiska naturalnego

URZĄD NADZORU EFTA ⁽¹⁾,

UWZGLĘDNIAJĄC Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym ⁽²⁾, w szczególności jego art. 61–63 oraz Protokół 26,

UWZGLĘDNIAJĄC Porozumienie pomiędzy Państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości ⁽³⁾, w szczególności jego art. 24 oraz art. 5 ust. 2 lit. b),

MAJĄC NA UWADZE, że zgodnie z art. 24 Porozumienia o nadzorze i Trybunale, Urząd Nadzoru EFTA nadaje moc prawną postanowieniom Porozumienia EOG dotyczącym pomocy państwa,

MAJĄC NA UWADZE, że zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b) Porozumienia o nadzorze i Trybunale, Urząd Nadzoru EFTA wydaje zawiadomienia oraz wskazówki w kwestiach objętych Porozumieniem EOG, jeśli porozumienie to lub Porozumienie o nadzorze i Trybunale jasno tak stanowi lub jeśli Urząd Nadzoru EFTA uznaje to za konieczne,

MAJĄC NA UWADZE, że zgodnie z art. 1 części I Protokołu 3 Porozumienia o nadzorze i Trybunale ⁽⁴⁾ Urząd stale nadzoruje wszystkie systemy pomocy istniejące w państwach EFTA i proponuje odpowiednie środki uwarunkowane stałym rozwojem lub funkcjonowaniem Porozumienia EOG,

PRZYWOŁUJĄC zasady proceduralne i merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa przyjęte przez Urząd w dniu 19 stycznia 1994 r. ⁽⁵⁾,

MAJĄC NA UWADZE, że w dniu 23 stycznia 2008 r. Komisja Wspólnot Europejskich (zwana dalej Komisją WE) przyjęła Komunikat w sprawie wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska naturalnego ⁽⁶⁾,

MAJĄC NA UWADZE, że Komunikat ten ma również znaczenie dla Europejskiego Obszaru Gospodarczego,

MAJĄC NA UWADZE, że w Europejskim Obszarze Gospodarczym należy zapewnić jednolite stosowanie zasad EOG w zakresie pomocy państwa,

MAJĄC NA UWADZE, że zgodnie z pkt II tytułu „GENERAL” na końcu załącznika XV do Porozumienia EOG Urząd po konsultacjach z Komisją przyjmuje akty odpowiadające aktom przyjętym przez Komisję Europejską,

PO KONSULTACJACH z Komisją Europejską,

PRZYWOŁUJĄC, że pismem z dnia 30 czerwca 2008 r. Urząd wezwał państwa EFTA do zgłaszania uwag na ten temat,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Wytyczne w sprawie pomocy państwa zostaną zmienione przez wprowadzenie nowego rozdziału w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska naturalnego. Nowy rozdział znajduje się w załączniku do niniejszej decyzji.

⁽¹⁾ Zwany dalej „Urzędem”.

⁽²⁾ Zwane dalej „Porozumieniem EOG”.

⁽³⁾ Zwane dalej „Porozumieniem o nadzorze i Trybunale”.

⁽⁴⁾ Zwanego dalej „Protokołem 3”.

⁽⁵⁾ Wytyczne w sprawie stosowania i interpretacji art. 61 i 62 Porozumienia EOG oraz art. 1 Protokołu 3 do Porozumienia o nadzorze i Trybunale, przyjęte i wydane przez Urząd w dniu 19 stycznia 1994 r. opublikowane w Dz.U. L 231 z 3.9.1994, s. 1 i w Suplementcie EOG nr 32 z 3.9.1994, s. 1. Wytyczne zostały ostatnio zmienione w dniu 19 grudnia 2007 r. Wytyczne zwane są dalej „wytycznymi w sprawie pomocy państwa”. Aktualna wersja wytycznych w sprawie pomocy państwa została opublikowana na stronie internetowej Urzędu: <http://www.efasurv.int/fieldsOfWork/fieldstateaid/guidelines/>

⁽⁶⁾ Opublikowany w Dz.U. C 82 z 1.4.2008, s. 1.

Artykuł 2

Skreśla się obecny rozdział o pomocy państwa na ochronę środowiska naturalnego.

Artykuł 3

Jedynie wersja w języku angielskim jest autentyczna.

Sporządzono w Brukseli dnia 16 lipca 2008 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA

Per SANDERUD
Przewodniczący

Kristján A. STEFÁNSSON
Członek Kolegium

ZAŁĄCZNIK

Do wytycznych w sprawie pomocy państwa dodaje się rozdział w brzmieniu:

„POMOC PAŃSTWA NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA NATURALNEGO ⁽¹⁾**1. Wprowadzenie**

1. W 1994 r. Urząd Nadzoru EFTA (zwany dalej »Urzędem«) przyjął wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska naturalnego. W 2001 r. Urząd przyjął nowe wytyczne (Dz.U. L 21 z 24.1.2002, s. 32, Suplement EOG nr 6), które początkowo obowiązywały do końca 2007 r., a następnie ich czas obowiązywania został przedłużony do przyjęcia nowych wytycznych.

2. Cele polityki w obszarze ochrony środowiska powinny być uwzględniane przy ocenie zgodności pomocy państwa w sektorze ochrony środowiska, w szczególności mając na uwadze promowanie zrównoważonego rozwoju, zob. art. 73–75 i dziewiąty motyw preambuły do Porozumienia EOG. W związku z tym nie ma sprzeczności między polityką w zakresie konkurencji oraz polityką w zakresie ochrony środowiska, lecz wymogi ochrony środowiska naturalnego muszą być uwzględniane przy definiowaniu i wdrażaniu polityki w dziedzinie konkurencji, w szczególności w celu promowania zrównoważonego rozwoju.

1.1. Pomoc państwa a europejska strategia energetyczna

3. Komisja Europejska przyjęła nowe wytyczne wspólnotowe w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska naturalnego. Wytyczne stanowią instrument służący do wdrożenia (i) konkluzji ze szczytu Rady Europejskiej, który odbył się wiosną 2007 r., na którym Rada zaapelowała o podjęcie działań na rzecz zrównoważonej i zintegrowanej europejskiej polityki energetycznej; oraz (ii) planu działań dotyczącego energetyki, który jest częścią europejskiej polityki energetycznej.

Rada Europejska stwierdziła między innymi: »Biorąc pod uwagę, iż produkcja i wykorzystywanie energii to największe źródła emisji gazów cieplarnianych, spójne podejście do strategii dotyczącej zmian klimatycznych i energii jest konieczne, aby ten cel osiągnąć. Dążenie do integracji powinno odbywać się na zasadzie wzajemnego wsparcia. Dlatego też dążeniu do osiągnięcia trzech poniższych celów europejskiej strategii energetycznej towarzyszyć będzie pełne poszanowanie wyboru państw członkowskich dotyczącego koszyka energetycznego i kontroli nad źródłami energii pierwotnej, a także duch solidarności między państwami członkowskimi:

— zwiększenie bezpieczeństwa dostaw,

— zapewnienie konkurencyjności gospodarek państw członkowskich oraz dostępności niedrogiej energii,

— promowanie zrównoważonego rozwoju w sferze środowiska naturalnego i walka ze zmianami klimatycznymi«.

Rada Europejska poparła również sformułowanie szeroko zakrojonego planu działania w zakresie energii na lata 2007–2009 oraz poprosiła Komisję między innymi o przedstawienie wniosku w sprawie przeglądu Wspólnotowych wytycznych dotyczących pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

4. Państwa EFTA podjęły szereg działań na rzecz zwiększenia ochrony środowiska naturalnego. Przyłączyły się one do wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji i podjęły niezależne zobowiązania dotyczące zmniejszenia do 2012 r. emisji gazów cieplarnianych w ramach protokołu z Kyoto. Ponadto obecnie prowadzone są negocjacje w ramach Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu dotyczące wyznaczenia nowych celów w ramach protokołu z Kyoto.

1.2. Pomoc państwa a ochrona środowiska naturalnego

5. Pomoc państwa może być skutecznym narzędziem osiągania celów leżących we wspólnym interesie, korygującym nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku, poprawiającym jego funkcjonowanie i zwiększającym konkurencyjność. W planie działań w zakresie pomocy państwa »Mniejsza i lepiej ukierunkowana pomoc państwa: mapa drogowa reformy pomocy państwa 2005–2009« ⁽²⁾ wyjaśniono, że pomoc państwa może sprzyjać ochronie środowiska, co może umożliwić innowację, stworzyć nowe rynki i zwiększyć konkurencyjność dzięki efektywności źródeł energetycznych i szansom na nowe inwestycje. Wytyczne wspólnotowe w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska naturalnego powstały w oparciu o plan działań w zakresie pomocy państwa, dlatego kwestie te zostaną uwzględnione przy dokonywaniu przez Urząd oceny zgodności pomocy państwa z Porozumieniem EOG.

⁽¹⁾ Wytyczne te odpowiadają wytycznym wspólnotowym państwa na ochronę środowiska naturalnego, które zostały przyjęte w dniu 23 stycznia 2008 r. (Dz.U. C 82 z 1.4.2008, s. 1).

⁽²⁾ COM(2005) 107 wersja ostateczna.

Tło polityczne obecnych wytycznych stanowi również decyzja nr 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego⁽³⁾ (zwany dalej szóstym programem działań w zakresie środowiska naturalnego), który został włączony do Porozumienia EOG na podstawie art. 3 pkt 7 lit. d) Protokołu 31 i który określa priorytetowe obszary działań na rzecz ochrony środowiska⁽⁴⁾.

6. Zasadniczym celem kontroli pomocy państwa w zakresie ochrony środowiska jest zadbanie o to, by w wyniku przyznanej pomocy państwa wzrósł poziom ochrony środowiska, co nie byłoby możliwe bez przyznanej pomocy, a także o to, by pozytywne skutki pomocy przeważały nad jej skutkami negatywnymi pod względem zakłócania konkurencji, z uwzględnieniem zasady »zanieczyszczający płaci«, ustanowionej na mocy art. 73 Porozumienia EOG.
7. Działalność gospodarcza może szkodzić środowisku nie tylko poprzez zanieczyszczenia. W niektórych przypadkach bez interwencji rządowej przedsiębiorstwa mogą unikać ponoszenia pełnych kosztów szkodliwych dla środowiska skutków swojej działalności. W rezultacie zasoby nie są rozdzielane w sposób efektywny, ponieważ (negatywne) zewnętrzne skutki zanieczyszczeń nie są uwzględniane przez przedsiębiorstwo, lecz odczuwane przez całe społeczeństwo.
8. Zgodnie z zasadą »zanieczyszczający płaci« rozwiązaniem problemu negatywnych skutków zewnętrznych jest zadbanie o to, by zanieczyszczający płacił za wygenerowane przez siebie zanieczyszczenia, co oznacza pełną internalizację kosztów ochrony środowiska przez zanieczyszczającego. Ma to na celu pełne odzwierciedlenie faktycznych kosztów społecznych działalności gospodarczej w prywatnych kosztach ponoszonych przez przedsiębiorcę. Dzięki pełnemu wprowadzeniu w życie zasady »zanieczyszczający płaci« udałoby się więc skorygować nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku. Zasadę »zanieczyszczający płaci« można wprowadzić w życie poprzez ustanowienie obowiązkowych norm ochrony środowiska lub poprzez instrumenty działające na zasadach rynkowych⁽⁵⁾. Niektóre z tych ostatnich mogą obejmować przyznawanie pomocy państwa wszystkim lub wybranym przedsiębiorstwom będącym ich przedmiotem.
9. Mimo że stosowanie zasady »zanieczyszczający płaci« podlega obecnie pewnym ograniczeniom, ta niedoskonałość prawna nie powinna przeszkadzać państwom EFTA w nakładaniu wymagań w zakresie ochrony środowiska surowszych od wymagań wspólnotowych⁽⁶⁾ i w jak największym ograniczaniu negatywnych skutków zewnętrznych.
10. Aby podnieść poziom ochrony środowiska, państwa EFTA mogą wykorzystywać pomoc państwa jako zachętę dla poszczególnych przedsiębiorstw i w ten sposób osiągnąć wyższy poziom ochrony środowiska, niż wymagają tego normy wspólnotowe lub gdy takie normy nie istnieją. Mogą również ustanowić surowsze normy krajowe lub wprowadzić podatki na ochronę środowiska, które będą wyższe, niż wymagają tego normy wspólnotowe, lub – w przypadku braku przepisów wspólnotowych w tym zakresie – wykorzystując system podatków na ochronę środowiska w celu jednostronnego stosowania zasady »zanieczyszczający płaci«.

Zgodnie ze Wspólnotowymi wytycznymi w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska naturalnego pomoc państwa wykraczająca poza normy wspólnotowe może być uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem, jeżeli spełnia określone warunki. Również pomoc w postaci ulg i zwolnień od zharmonizowanych podatków wspólnotowych może być uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem, jeżeli spełnia określone warunki. Niektóre akty prawne ustanawiające normy wspólnotowe mogły nie zostać włączone do Porozumienia EOG. Ponadto akty prawne Wspólnoty dotyczące harmonizacji podatków jako takie nie wchodzą w zakres Porozumienia EOG. Jednak w celu zapewnienia jednolitego stosowania przepisów o pomocy państwa i takich samych warunków konkurencji w całym Europejskim Obszarze Gospodarczym (»EOG«) przy ocenie zgodności pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska z Porozumieniem EOG Urząd będzie generalnie stosował te same zasady jak te sformułowane w wytycznych wspólnotowych, biorąc pod uwagę przepisy prawne w państwach EFTA. Oznacza to, że obecne wytyczne odwołują się do odpowiednich norm wspólnotowych oraz aktów Wspólnoty harmonizujących podatki, jeżeli takie zostały przyjęte. Urząd podkreśla, że odwołanie do aktów prawnych Wspólnoty nie oznacza zobowiązania państw EFTA do zapewnienia zgodności z prawodawstwem Wspólnoty, jeżeli nie zostało ono włączone do Porozumienia EOG⁽⁷⁾. Wspomniane akty prawne służą jedynie jako podstawa oceny zgodności środków pomocy z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 Porozumienia EOG.

11. Zdaniem Urzędu konieczny jest przegląd wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska, aby osiągnąć podobne cele do celów określonych w planie działań w zakresie pomocy państwa, a w szczególności zapewnić lepsze ukierunkowanie pomocy, lepszą analizę ekonomiczną i bardziej efektywne procedury. Niezbędne jest również uwzględnienie zmian, jakie zachodzą w polityce w zakresie ochrony środowiska i technologii środowiskowych, i odpowiednie dostosowanie zasad na podstawie zdobytych doświadczeń.

⁽³⁾ Dz.U. L 242 z 10.9.2002, s. 1.

⁽⁴⁾ Priorytety te obejmują: zmianę klimatu, przyrodę i różnicowanie biologiczne, środowisko naturalne i zdrowie oraz zasoby naturalne i odpady. Kwestie zdrowia nie wchodzą w zakres niniejszych wytycznych.

⁽⁵⁾ Odnosnie do tego typu instrumentów zob. Zielona księga – Instrumenty rynkowe na potrzeby polityki w zakresie ochrony środowiska i w dziedzinach pokrewnych z dnia 28 marca 2007 r., COM(2007) 140 wersja ostateczna.

⁽⁶⁾ Jeżeli takie wymagania lub normy zostały włączone do Porozumienia EOG, stały się one normami EOG.

⁽⁷⁾ Np. dyrektywa Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U. L 283 z 31.10.2003, s. 51) nie została wdrożona przez państwa EFTA.

12. Urząd będzie stosować niniejsze wytyczne przy ocenie pomocy na ochronę środowiska, zwiększając przy tym pewność prawną i przejrzystość swoich procedur decyzyjnych. Pomoc na ochronę środowiska będzie oceniana przede wszystkim w oparciu o postanowienia art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG. Niniejsze wytyczne zastępują wytyczne dotyczące pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego, które weszły w życie w 2001 r. ⁽⁸⁾.
13. Wytyczne dotyczą dwóch rodzajów oceny: oceny standardowej dotyczącej środków pomocy nieprzekraczających określonego progu lub pomocy przyznanej zakładom o wydajności produkcji poniżej określonego progu (rozdział 1) oraz oceny szczegółowej w przypadku środków przekraczających ten próg lub pomocy przyznanej zakładom o wydajności produkcji przekraczającej ten próg oraz w przypadku pomocy przyznanej nowym zakładom produkującym energię odnawialną, gdzie kwotę pomocy oblicza się w oparciu o uniknięte koszty zewnętrzne (rozdział 5).
14. Wytyczne będą miały zastosowanie do wszystkich środków zgłoszonych Urzędowi, czy to ze względu na to, że dany środek nie jest objęty rozporządzeniem o wyłączeniu grupowym, czy też ze względu na nałożony przez to rozporządzenie obowiązek indywidualnego zgłaszania pomocy, czy też ze względu na to, że dane państwo EFTA decyduje się zgłosić środek, który z zasady mógłby podlegać wyłączeniu na mocy rozporządzenia o wyłączeniu grupowym, jak również na potrzebę oceny wszelkiej pomocy niezgłoszonej po przyjęciu niniejszych wytycznych.
13. *Test bilansujący i jego zastosowanie do pomocy na ochronę środowiska*
 - 13.1. *Mniejsza i lepiej ukierunkowana pomoc, test bilansujący na potrzeby oceny pomocy*
15. We wspomnianym planie działań w zakresie pomocy państwa Komisja ogłosiła, że wzmocni, w odpowiednich przypadkach, swoje podejście gospodarcze do analizy pomocy państwa.
16. Oceniając zgodność danego środka pomocy z Porozumieniem EOG, Urząd dokonuje zestawienia pozytywnego wpływu środka pomocy na osiągnięcie danego celu stanowiącego przedmiot wspólnego zainteresowania i jego potencjalnie negatywnych skutków ubocznych, takich jak zakłócenie wymiany handlowej i konkurencji. W oparciu o dotychczasowe praktyki w planie działań w zakresie pomocy państwa sformalizowano przeprowadzanie tego rodzaju bilansu, tworząc narzędzie określone mianem »testu bilansującego« ⁽⁹⁾. Obejmuje on trzy etapy; dwa pierwsze odnoszą się do pozytywnych skutków pomocy państwa, a trzeci do skutków negatywnych oraz wynikających z nich bilansu jednych i drugich. Test bilansujący ma następującą strukturę:
 - 1) Czy środek pomocy jest przeznaczony na jasno określony cel będący przedmiotem wspólnego zainteresowania (np. wzrost gospodarczy, zatrudnienie, spójność, ochrona środowiska, bezpieczeństwo energetyczne)? W kontekście tych wytycznych właściwym celem będącym przedmiotem wspólnego zainteresowania jest ochrona środowiska.
 - 2) Czy pomoc została tak zaplanowana, aby zapewnić osiągnięcie celu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania, tj. czy planowana pomoc ma usunąć nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku lub osiągnąć inny cel?
 - a) Czy pomoc państwa jest odpowiednim instrumentem polityki?
 - b) Czy istnieje efekt zachęty, tj. czy pomoc powoduje zmianę postępowania przedsiębiorstw?
 - c) Czy środek pomocy jest proporcjonalny, tj. czy taka sama zmiana postępowania byłaby możliwa przy mniejszej pomocy?
 - 3) Czy naruszenie zasad konkurencji i wpływ na wymianę handlową ograniczono w taki sposób, aby ogólny bilans środka pomocy był pozytywny?
17. Opisany tu test bilansujący ma zastosowanie zarówno przy opracowywaniu zasad pomocy państwa, jak i przy ocenie konkretnych przypadków.
 - 13.2. *Cel stanowiący przedmiot wspólnego zainteresowania objęty wytycznymi*
18. Motyw dziewiąty preambuły do Porozumienia EOG wyraża determinację państw EFTA do zachowania, ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego i stanowi, że zrównoważony rozwój jest jednym z ich celów. Wspieranie kwestii ochrony środowiska jest zatem ważnym celem stanowiącym przedmiot wspólnego zainteresowania. Ponadto w art. 73 ust. 2 Porozumienia EOG mowa jest o potrzebie uwzględniania ochrony środowiska w innych obszarach polityki państw EFTA i stanowi, że polityka w zakresie ochrony środowiska opiera się na zasadzie działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła ⁽¹⁰⁾ i na zasadzie »zanieczyszczający płaci«.
19. Wytyczne określają warunki zatwierdzania pomocy państwa przeznaczonej na usuwanie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku prowadzących do niższego poziomu ochrony środowiska.

⁽⁸⁾ Zob. przypis 1.

⁽⁹⁾ Por. plan działania w zakresie pomocy państwa, pkt 11 i 20, bardziej szczegółowo ujęte w komunikacie w sprawie innowacji, COM(2005) 436 wersja ostateczna z 21.9.2005.

⁽¹⁰⁾ Może to obejmować np. takie działania, jak uwolnienie zanieczyszczeń chemicznych lub np. działania wpływające na stan wód i zakłócające ekosystem lub działania mające negatywny wpływ na zasoby wodne.

20. Najczęściej spotykana nieprawidłowość w funkcjonowaniu rynku w kontekście ochrony środowiska wiąże się z negatywnymi skutkami zewnętrznymi. Przedsiębiorstwa, działające we własnym interesie, nie są w żaden sposób zachęcane do uwzględniania negatywnych skutków zewnętrznych swojej działalności produkcyjnej ani przy podejmowaniu decyzji o zastosowaniu konkretnej technologii produkcyjnej, ani przy podejmowaniu decyzji o poziomie produkcji. Innymi słowy, koszty produkcji ponoszone przez przedsiębiorstwo są niższe niż koszty faktycznie ponoszone przez społeczeństwo. W rezultacie nie istnieją żadne zachęty mogące skłonić przedsiębiorstwa do ograniczenia poziomu generowanych zanieczyszczeń lub podjęcia indywidualnych działań na rzecz ochrony środowiska.
21. W obliczu tego rodzaju nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku organy krajowe stosują zwykle określone uregulowania prawne, tak aby uwzględnić negatywne skutki zewnętrzne działalności produkcyjnej. Na mocy obowiązujących norm, podatków, instrumentów gospodarczych i innych przepisów przedsiębiorstwo generujące zanieczyszczenia musi ponieść koszty zanieczyszczenia wobec społeczeństwa zgodnie z zasadą »zanieczyszczający płaci«. Internalizacja tych negatywnych skutków zewnętrznych spowoduje w rezultacie wzrost prywatnych kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwo, wpływając negatywnie na jego dochody. Ponadto z uwagi na fakt, że wielkość generowanych zanieczyszczeń różni się w zależności od sektora przemysłu i przedsiębiorstwa, różne są także koszty stosowania się do wszelkich uregulowań prawnych dotyczących ochrony środowiska nie tylko w zależności od przedsiębiorstwa, ale również od państwa EFTA. Co więcej, państwa EFTA mogą różnie postrzegać kwestię konieczności wyznaczenia ambitnych celów w obszarze ochrony środowiska.
22. Wobec braku wspólnotowych norm i działających na zasadach rynkowych instrumentów w pełni realizujących zasadę »zanieczyszczający płaci« (niedoskonałość prawna) państwa EFTA mogą jednostronnie decydować o ustanowieniu surowszych norm ochrony środowiska ⁽¹⁾. Może to jednak doprowadzić do wzrostu kosztów działalności przedsiębiorstw działających w tych państwach. Z tego względu, oprócz wprowadzenia odpowiednich przepisów, państwa EFTA mogą stosować pomoc państwa jako zachętę do spełniania surowszych norm ochrony środowiska. Dysponują tutaj dwoma instrumentami:
- indywidualne zachęty do ograniczania zanieczyszczeń i innych negatywnych skutków dla środowiska: po pierwsze, państwa EFTA mogą zachęcać poszczególne przedsiębiorstwa do stosowania norm surowszych niż normy wspólnotowe. W takim przypadku beneficjent ogranicza zanieczyszczenia, dlatego że otrzymuje pomoc na zmianę postępowania, a nie dlatego, że musi ponieść ich koszty zanieczyszczeń. Celem pomocy państwa jest wówczas bezpośrednia korekta nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku związanej z negatywnym wpływem zanieczyszczeń,
 - zachęty do wprowadzenia krajowych uregulowań prawnych w zakresie ochrony środowiska, które byłyby surowsze niż normy wspólnotowe: po drugie, państwa EFTA mogą uchwalić przepisy krajowe, które byłyby surowsze w stosunku do wymagań Wspólnoty. Dla niektórych przedsiębiorstw może to jednak oznaczać dodatkowe koszty, wpływając w ten sposób na ich konkurencyjność. Takie koszty mogą być ponadto różnym obciążeniem dla różnych przedsiębiorstw ze względu na ich wielkość, pozycję na rynku, technologię i inne uwarunkowania. W takim przypadku pomoc państwa może być konieczna, aby zmniejszyć obciążenie dla przedsiębiorstw najbardziej dotkniętych zmianami, umożliwiając tym samym państwom EFTA przyjęcie surowszych przepisów krajowych w zakresie ochrony środowiska.
- 1.3.3. Właściwe instrumenty
23. Państwo ma do odegrania dużą rolę w zapewnieniu odpowiedniego poziomu ochrony środowiska. Uregulowania prawne i instrumenty działające na zasadach rynkowych to najważniejsze narzędzia umożliwiające osiągnięcie celów w zakresie ochrony środowiska. Ważną rolę mogą także odegrać instrumenty miękkie, takie jak dobrowolne oznakowanie ekologiczne, oraz propagowanie technologii przyjaznych środowisku. Jednak nawet znalezienie właściwych proporcji między różnymi instrumentami może być trudne, a sam fakt istnienia nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku czy też celów politycznych nie uzasadnia przyznania pomocy państwa.
24. Zgodnie z zasadą »zanieczyszczający płaci« zanieczyszczający powinien ponieść pełne koszty generowanych przez siebie zanieczyszczeń, w tym koszty pośrednie ponoszone przez społeczeństwo. Przepisy w zakresie ochrony środowiska mogą być przydatnym instrumentem przenoszącym ciężar kosztów na zanieczyszczającego. Przestrzeganie zasady »zanieczyszczający płaci« teoretycznie gwarantuje korektę nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku związanej z negatywnymi skutkami zewnętrznymi. Zatem pełne stosowanie tej zasady spowodowałoby, że interwencja ze strony państwa w celu zapewnienia skutecznego działania mechanizmów rynkowych nie byłaby potrzebna. Zasada »zanieczyszczający płaci« jest nadal zasadą podstawową, a pomoc państwa jest opcją drugą w kolejności. Stosowanie pomocy państwa w kontekście zasady »zanieczyszczający płaci« zdjęłoby z zanieczyszczającego ciężar kosztów generowanych przez niego zanieczyszczeń. W takich przypadkach pomoc państwa może więc nie być właściwym instrumentem.
25. Niemniej jednak, szczególnie ze względu na niepełną realizację zasady »zanieczyszczający płaci«, obecny poziom ochrony środowiska często nie jest zadowalający z następujących powodów:
- a) po pierwsze, trudno jest określić dokładny koszt zanieczyszczeń. Obliczanie dodatkowych kosztów społecznych związanych z każdym rodzajem produkcji jest technicznie skomplikowane, a uwzględnianie różnic w poziomach zanieczyszczeń ze względu na producenta może być nieefektywne, jeżeli powiązane koszty administracyjne są wysokie. Istotne są również zróżnicowane reakcje na zmiany cen konsumpcyjnych

⁽¹⁾ Jak wspomniano powyżej, takie normy stają się normami EOG, jeżeli zostały włączone do Porozumienia EOG.

(elastyczność cen); między poszczególnymi osobami lub społecznościami mogą występować również różnice co do oceny kosztów zanieczyszczeń, w zależności od oceny wpływu dzisiejszych działań na przyszłe pokolenia. Co więcej, niektóre koszty trudno w sposób całkowicie pewny wyrazić finansowo, np. krótsza średnia długość życia lub szkody wyrządzone środowisku. Obliczanie kosztów zanieczyszczeń zawsze będzie się więc wiązało z pewnym stopniem niedokładności;

b) po drugie, zbyt nagle podniesienie cen wielu produktów przemysłowych w celu internalizacji kosztów zanieczyszczeń może być wstrząsem i wywołać zakłócenia gospodarcze. Z punktu widzenia państwa bardziej pożądane mogą więc wydawać się umiarkowane kroki w kierunku włączenia pełnej ceny zanieczyszczeń w niektóre procesy produkcyjne.

26. W kontekście niezadowalającego poziomu ochrony środowiska, pomoc państwa, choć nie rozwiązuje wszystkich wyżej wymienionych problemów, może być zachętą dla przedsiębiorstw do prowadzenia działań i realizowania inwestycji, które nie są obowiązkowe i które w przeciwnym razie nie zostałyby podjęte przez przedsiębiorstwa zorientowane na zysk. Ponadto pomoc państwa może być właściwym instrumentem umożliwiającym państwu EFTA – poprzez zmniejszenie obciążeń tych przedsiębiorstw, na które nowe przepisy miałyby największy wpływ – przyjęcie surowszych niż wspólnotowe krajowych przepisów dotyczących ochrony środowiska.

1.3.4. Efekt zachęty i konieczność pomocy

27. Skutkiem pomocy państwa na ochronę środowiska musi być zmiana postępowania jej beneficjenta, tak aby poziom ochrony środowiska był wyższy, niż gdyby takiej pomocy nie otrzymał. Jednak inwestycje podnoszące poziom ochrony środowiska mogą jednocześnie przyczynić się do zwiększenia dochodów⁽¹²⁾ lub obniżenia kosztów przedsiębiorstwa⁽¹³⁾ i tym samym być same w sobie korzystne pod względem ekonomicznym. Należy zatem sprawdzić, czy danej inwestycji nie dokonano by nawet bez pomocy państwa.

28. Celem jest upewnienie się, że bez pomocy państwa przedsiębiorstwo nie podjęłoby takich działań mimo nierozdzielnie związanych z nimi korzyści. Efekt zachęty określany jest w drodze analizy scenariusza alternatywnego, w której porównuje się stopień nasilenia pożądanych działań przy założeniu udzielenia i nieudzielenia pomocy. Prawidłowa analiza scenariusza alternatywnego jest niezbędna do ustalenia, czy pomoc państwa wywołuje efekt zachęty. Jest również konieczna do obliczenia dodatkowych kosztów inwestycji lub produkcji związanych z osiągnięciem wyższego poziomu ochrony środowiska.

29. Aby sprostać obowiązkowym normom wspólnotowym, konieczne mogą być nowe inwestycje. Ponieważ przedsiębiorstwo musiałoby tak czy inaczej spełniać te normy, pomoc państwa na spełnianie obowiązkowych norm wspólnotowych, które już weszły w życie, nie jest uzasadniona.

1.3.5. Proporcjonalność pomocy

30. Pomoc uznaje się za proporcjonalną tylko wtedy, gdy takiego samego wyniku nie udałoby się osiągnąć przy wykorzystaniu mniejszej pomocy. Proporcjonalność może również zależeć od poziomu selektywności środka.

31. W szczególności kwotę pomocy trzeba ograniczyć do minimum niezbędnego do osiągnięcia pożądanego poziomu ochrony środowiska. W związku z tym koszty kwalifikowalne w przypadku pomocy inwestycyjnej oblicza się na podstawie dodatkowych kosztów (netto) koniecznych do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska. Oznacza to, że aby ustalić wysokość pomocy, zasadniczo od dodatkowych kosztów inwestycji odejmuje się wszystkie korzyści ekonomiczne, jakie inwestycja przynosi przedsiębiorstwu.

32. Całkowite uwzględnienie wszystkich korzyści ekonomicznych, jakie dodatkowa inwestycja przyniesie przedsiębiorstwu, jest jednak trudne. Na przykład zgodnie z metodyką obliczania kosztów kwalifikowalnych określoną w pkt 80–84 korzyści operacyjne są uwzględniane tylko w określonym, początkowym okresie po inwestycji. Nie uwzględnia się tutaj również pewnych korzyści, które trudno jest ująć liczbowo, jak np. tzw. »zielony wizerunek«, z jakim kojarzone jest przedsiębiorstwo inwestujące na rzecz ochrony środowiska. W związku z tym Urząd uważa, że aby pomoc można było uznać za proporcjonalną, jej kwota musi być zasadniczo niższa niż kwalifikowalne koszty inwestycji, zob. załącznik. Wielkość pomocy może równać się 100 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji jedynie w przypadkach, gdy pomoc inwestycyjną przyznaje się na drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji i w oparciu o jasne, przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria, skutecznie gwarantując ograniczenie pomocy do minimum niezbędnego do osiągnięcia celu związanego z ochroną środowiska. Podstawą tej zasady jest fakt, że w powyższych okolicznościach można przyjąć, iż oferty będą odzwierciedlać wszystkie ewentualne korzyści, jakie może przynieść dodatkowa inwestycja.

⁽¹²⁾ Skutkiem bardziej przyjaznej dla środowiska produkcji mogą być np. większe możliwości recyklingu odpadów, co może przyczynić się do zwiększenia dochodów. Może się również pojawić możliwość podniesienia cen lub zwiększenia sprzedaży produktów postrzeganych jako bardziej przyjazne środowisku i tym samym atrakcyjniejsze dla konsumentów.

⁽¹³⁾ Istotnym skutkiem bardziej przyjaznej dla środowiska produkcji może być ograniczone zużycie energii i surowców.

33. Ponadto w przypadku niektórych środków nie można obliczyć kwoty pomocy w oparciu o koszty dodatkowe. Dotyczy to pomocy w formie zwolnień i ulg podatkowych w zakresie podatków na ochronę środowiska oraz pomocy w postaci programów handlu uprawnieniami. W takich przypadkach konieczne jest zapewnienie proporcjonalności poprzez takie warunki i kryteria przyznawania zwolnień i ulg, które uniemożliwią beneficjentowi uzyskanie nadmiernych korzyści oraz zagwarantują ograniczenie selektywności środka do minimum.
34. Koszty ochrony środowiska są często stosunkowo wyższe dla małych i średnich przedsiębiorstw z uwagi na zakres ich działalności. Ponadto zdolność małych i średnich przedsiębiorstw do ponoszenia takich kosztów jest często ograniczona poprzez niedoskonałości rynku kapitałowego. Z tego powodu i w świetle zmniejszonego ryzyka poważnych zakłóceń konkurencji, gdy beneficjent należy do kategorii małych i średnich przedsiębiorstw, premia dla tych przedsiębiorstw w przypadku niektórych rodzajów pomocy może być uzasadniona.
35. Państwa EFTA zachęca się także do zagwarantowania korzyści z tytułu ograniczenia kosztów w kontekście działań na rzecz ochrony środowiska, np. wybierania takich środków pomocy, gdzie uniknięte koszty zewnętrzne są wysokie w stosunku do kwoty pomocy. Ponieważ jednak nie istnieje bezpośredni związek między unikniętymi kosztami zewnętrznymi i kosztami ponoszonymi przez przedsiębiorstwo, uniknięte koszty zewnętrzne można traktować jako podstawę do określania kwoty pomocy państwa tylko w wyjątkowych przypadkach. Zasadniczo w celu odpowiedniego zachęcenia przedsiębiorstwa do zmiany postępowania kwota pomocy musi być bezpośrednio związana z kosztami ponoszonymi przez przedsiębiorstwo.
- 1.3.6. *Konieczność ograniczenia negatywnych skutków pomocy na ochronę środowiska w celu zapewnienia dodatniego bilansu ogólnego*
36. Pod warunkiem że środki pomocy państwa na ochronę środowiska są właściwie przydzielane, jedynie równowagą faktyczne koszty dodatkowe związane z wyższym poziomem ochrony środowiska, ryzyko nadmiernego zakłócenia konkurencji jest zwykle raczej ograniczone. Bardzo ważne jest zatem właściwe ukierunkowanie środków pomocy państwa na ochronę środowiska. Pomoc, jeśli nie jest konieczna lub proporcjonalna do osiągnięcia zamierzonego celu, zaszkodzi konkurencji. Może to mieć miejsce szczególnie, jeśli pomoc prowadzi do:
- a) utrzymania na rynku nieefektywnych przedsiębiorstw;
 - b) zakłócenia systemu dynamicznych zachęt/wypierania z rynku;
 - c) powstania znaczącej pozycji rynkowej lub stosowania praktyk wykluczających;
 - d) sztucznego przesunięcia przepływów handlowych lub zmiany lokalizacji produkcji.
37. W niektórych przypadkach celem środka jest interwencja w funkcjonowanie rynku w celu wsparcia, z ogólną korzyścią dla środowiska, niektórych profilów produkcji przyjaznych środowisku kosztem innych, generujących więcej zanieczyszczeń. Na skutek takich środków producenci przyjaznych środowisku produktów będą mogli wzmocnić swoją pozycję rynkową w stosunku do konkurentów oferujących produkty mniej korzystne dla środowiska. W takich przypadkach, oceniając negatywny wpływ środka pomocy na pozycję rynkową i tym samym na zyski przedsiębiorstw nieotrzymujących pomocy, Urząd weźmie pod uwagę jego ogólny wpływ na środowisko. Im mniejszy jest spodziewany wpływ danego środka na ochronę środowiska, tym ważniejsza jest ocena jego oddziaływania na udział w rynku i poziom zysków konkurencyjnych produktów.
- 1.4. *Stosowanie testu bilansującego: przesłanki prawne i potrzeba dokładniejszej oceny*
38. Nie naruszając przepisów art. 4–7 części II Protokołu 3 Porozumienia o nadzorze i Trybunale, przesłanki prawne, na których opiera się Urząd, są różne w zależności od rodzaju zgłoszonego środka pomocy.
39. W rozdziale 1 wytycznych Urząd określił szereg środków, co do których z góry zakłada, że pomoc państwa będzie usuwać konkretne nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku utrudniające ochronę środowiska lub poprawiać poziom ochrony środowiska. Urząd określa również warunki i parametry mające zapewnić, że pomoc państwa udzielana w ramach tych środków rzeczywiście wywoła efekt zachęty, będzie proporcjonalna, a jej negatywny wpływ na konkurencję i handel będzie ograniczony. Rozdział 1 zawiera zatem parametry dotyczące działania objętego pomocą, intensywności pomocy oraz warunków związanych ze zgodnością pomocy z Porozumieniem EOG.
40. Jednak w przypadku kwot pomocy przekraczających określone progi oraz niektórych sytuacji szczególnych konieczny jest dodatkowy nadzór w związku z większym ryzykiem zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej. Będzie on zasadniczo polegał na bardziej szczegółowej analizie merytorycznej środka zgodnie z warunkami określonymi w rozdziale 1. Środek zostanie uznany za zgodny z Porozumieniem EOG, jeśli wyniki testu bilansującego przeprowadzonego zgodnie z rozdziałem 1 będą zasadniczo pozytywne. W kontekście tej analizy nie zakłada się, że od początku spełnione będą kryteria zgodności z Porozumieniem EOG. Ulgi i zwolnienia z podatków na ochronę środowiska będą podlegały jedynie ocenie przewidzianej w rozdziale 4 ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁴⁾ Pomoc udzielona w formie zwolnień lub ulg podatkowych zgodnie z rozdziałem 3 będzie podlegać szczegółowej ocenie, jeżeli przekroczone zostaną progi przewidziane w rozdziale 5.

41. W wyniku takiej szczegółowej analizy Urząd może zatwierdzić pomoc, uznać jej niezgodność z Porozumieniem EOG lub warunkowo uznać jej zgodność z Porozumieniem EOG.
- 1.5. *Uzasadnienie specjalnych środków objętych niniejszymi wytycznymi*
42. Urząd określił szereg środków, w przypadku których pomoc państwa może, pod pewnymi warunkami, być zgodna z art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG.
- 1.5.1. *Pomoc dla przedsiębiorstw na spełnienie wymogów surowszych niż normy wspólnotowe lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych*
43. Ten rodzaj pomocy stanowi indywidualną zachętę dla przedsiębiorstw, mającą na celu poprawę ochrony środowiska. Zazwyczaj przedsiębiorstwo nie ma powodu, aby stosować normy surowsze niż obowiązujące, jeśli koszty takich działań przewyższają ewentualne korzyści. W takich przypadkach pomoc państwa może być zachętą dla przedsiębiorstwa do działań na rzecz poprawy ochrony środowiska. Zgodnie z celem wspólnotowym, jakim jest wspieranie innowacji ekologicznych, większą przychylnością mogą zyskać projekty w zakresie innowacji ekologicznej, które mają na celu usunięcie podwójnej nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku, tj. wyższego ryzyka innowacji połączonego z ekologicznym aspektem projektu. Pomoc na innowacje ekologiczne ma więc za zadanie przyspieszenie popularyzacji takich innowacji na rynku.
- 1.5.2. *Pomoc na zakup nowych środków transportu, które spełniają wymogi surowsze niż normy wspólnotowe lub które przyczyniają się do podniesienia poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych*
44. Transport odpowiada za znaczną część całkowitej emisji gazów cieplarnianych (ok. 30 %), jak również za lokalne zanieczyszczenia w postaci pyłów, NOx i SOx. Ważne jest zatem wspieranie ekologicznych środków transportu, zarówno w celu powstrzymania globalnych zmian klimatycznych, jak i redukcji lokalnych zanieczyszczeń, zwłaszcza w miastach. W tym kontekście szczególnie istotne jest wspieranie zakupu ekologicznych pojazdów transportowych (w tym statków).
- 1.5.3. *Pomoc na wcześniejsze dostosowanie do przyszłych norm wspólnotowych*
45. Na podstawie niniejszych wytycznych nie można zatwierdzić pomocy na wsparcie przedsiębiorstw w spełnieniu już obowiązujących norm wspólnotowych, ponieważ nie prowadziłaby ona do poprawy poziomu ochrony środowiska. Jednak pomoc państwa może zagwarantować dużo szybsze wdrażanie nowo przyjętych norm wspólnotowych, które nie weszły jeszcze w życie, i w ten sposób przyczynić się do ograniczenia zanieczyszczeń w szybszym tempie, niż miałyby to miejsce w przypadku nieudzielenia pomocy. W takich przypadkach pomoc państwa może zachęcić poszczególne przedsiębiorstwa do zrównoważenia negatywnych skutków zewnętrznych związanych z zanieczyszczeniami.
- 1.5.4. *Pomoc na badania środowiska*
46. Pomoc dla firm na badania dotyczące inwestycji mających na celu osiągnięcie wyższego poziomu ochrony środowiska naturalnego, niż przewidują normy wspólnotowe lub podnoszących poziom ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych, a także na badania dotyczące oszczędzania energii i produkcji energii odnawialnej ma na celu usunięcie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku związanej z niesymetrycznymi informacjami. Przedsiębiorstwa często nie doceniają możliwości i korzyści związanych z oszczędzaniem energii i energią odnawialną, co prowadzi do niedoinwestowania.
- 1.5.5. *Pomoc na oszczędzanie energii*
47. Ten rodzaj pomocy ma na celu usunięcie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku związanej z negatywnymi skutkami zewnętrznymi poprzez indywidualne zachęty do osiągnięcia celów w dziedzinie ochrony środowiska związanych z oszczędzaniem energii i ograniczaniem emisji gazów cieplarnianych. Pomoc państwa może być właściwa w przypadkach, gdy inwestycje prowadzące do oszczędności energii nie są wymagane zgodnie z normami wspólnotowymi oraz gdy nie są dochodowe, tj. gdy koszt zaoszczędzenia energii jest wyższy niż związane z nim prywatne korzyści ekonomiczne. W przypadku małych i średnich przedsiębiorstw konieczne może być większe wsparcie w celu uwzględnienia tego, że przedsiębiorstwa te często nie doceniają długoterminowych korzyści płynących z oszczędzania energii, co jest przyczyną niedoinwestowania w środki służące oszczędzaniu energii.
- 1.5.6. *Pomoc na odnawialne źródła energii*
48. Ten rodzaj pomocy ma na celu usunięcie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku związanej z negatywnymi skutkami zewnętrznymi poprzez indywidualne zachęty do zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych w ogólnej produkcji energii. Oczekuje się, że większe wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych odegra ważną rolę w procesie ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Pomoc państwa jest uzasadniona, jeśli koszt produkcji energii ze źródeł odnawialnych jest wyższy niż koszt produkcji energii ze źródeł mniej przyjaznych środowisku oraz jeśli indywidualnych przedsiębiorców nie obowiązują normy Wspólnotowe dotyczące udziału energii ze źródeł odnawialnych. Wysoki koszt produkcji pewnych rodzajów energii ze źródeł odnawialnych uniemożliwia przedsiębiorstwom stosowanie konkurencyjnych cen, utrudniając tym samym wejście takiej energii na rynek. Jednak dzięki rozwojowi technologii w obszarze energii ze źródeł odnawialnych i stopniowo rosnącej internalizacji skutków zewnętrznych związanych z ochroną środowiska (wynikających np. z dyrektywy

2008/1/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 stycznia 2008 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli⁽¹⁵⁾, prawodawstwa dotyczącego jakości powietrza oraz systemu handlu uprawnieniami do emisji) różnica pod względem kosztów produkcji w ostatnich latach maleje, w związku z czym coraz mniejsza jest również konieczność pomocy.

49. Ponadto promocja biopaliw⁽¹⁶⁾ powinna w zrównoważony sposób przynieść korzyści bezpieczeństwu dostaw i polityce dotyczącej zmian klimatycznych. Zatem pomoc państwa może stanowić właściwy instrument tylko dla tych zastosowań odnawialnych źródeł energii, w których korzyści dla środowiska i zrównoważony rozwój są ewidentne. W szczególności biopaliwa niespełniające kryteriów zrównoważonego rozwoju, przewidzianych w art. 15 wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych⁽¹⁷⁾, zostaną uznane za kwalifikujące się do objęcia pomocą państwa. W trakcie opracowywania swoich systemów wsparcia państwa EFTA mogą zachęcać do wykorzystywania biopaliw dających dodatkowe korzyści – w tym płynące z dywersyfikacji, jaką umożliwiają biopaliwa wytworzone z odpadów, pozostałości, materiałów celulozowych i ligninowo-celulozowych – poprzez odpowiednie uwzględnienie różnych kosztów produkcji energii z biopaliw tradycyjnych z jednej strony i produkcji energii z biopaliw dających dodatkowe korzyści z drugiej strony.
50. W przypadku elektrowni wodnych należy zauważyć, że mogą one wywierać dwojaki wpływ na środowisko. Mają z pewnością duży potencjał pod względem niskiej emisji gazów cieplarnianych, mogą więc odgrywać ważną rolę w ogólnym koszyku energetycznym. Z drugiej strony mogą mieć również wpływ negatywny, na przykład na systemy wodne i bioróżnorodność⁽¹⁸⁾.
- 1.5.7. Pomoc na kogenerację i ciepłownictwo komunalne
51. Te rodzaje pomocy mają na celu usunięcie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku związanej z negatywnymi skutkami zewnętrznymi poprzez indywidualne zachęty do osiągania celów w dziedzinie ochrony środowiska związanych z oszczędzaniem energii. Kogeneracja (zwana dalej »CHP«) to najbardziej efektywna technologia jednoczesnej produkcji energii i ciepła. Dzięki skojarzonej produkcji energii i ciepła straty energii w procesie produkcji są mniejsze. Znaczenie CHP dla strategii energetycznej UE podkreślono poprzez przyjęcie dyrektywy 2004/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie promowania kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe na rynku wewnętrznym energii oraz zmieniającej dyrektywę 92/42/EWG⁽¹⁹⁾. Należy nawiązać również do rozdziału poświęconego kogeneracji w komunikacie Komisji Europejskiej zatytułowanym »Plan działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii: Sposoby wykorzystania potencjału«⁽²⁰⁾. W tym ostatnim dokumencie zwrócono uwagę na możliwości związane z ciepłem odpadowym, pochodzącym na przykład z przemysłu lub zakładów komunalnych, i jego praktyczne wykorzystanie, na przykład w ciepłownictwie komunalnym. Komunalne systemy ciepłownicze mogą ponadto być bardziej efektywne pod względem energetycznym niż indywidualne systemy grzewcze i spowodować istotną poprawę jakości powietrza w miastach. Pod warunkiem wykazania, że ciepłownictwo komunalne jest mniej zanieczyszczające i bardziej efektywne pod względem energetycznym zarówno w procesie generacji, jak i dystrybucji ciepła, ale bardziej kosztowne niż indywidualne systemy grzewcze, można przyznać pomoc państwa w celu zachęcenia poszczególnych przedsiębiorstw do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska. Jednak, podobnie jak w przypadku energii ze źródeł odnawialnych, można oczekiwać, że postępująca internalizacja negatywnych skutków zewnętrznych w ramach kosztów innych technologii ograniczy zapotrzebowanie na pomoc, prowadząc do stopniowego zbliżania tych kosztów do kosztów związanych z CHP i ciepłownictwem komunalnym.
- 1.5.8. Pomoc na gospodarowanie odpadami
52. Tego rodzaju pomoc ma na celu zachęcenie poszczególnych przedsiębiorstw do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska związanych z gospodarowaniem odpadami⁽²¹⁾. Zgodnie z szóstym programem działań w zakresie środowiska naturalnego⁽²²⁾ zapobieganie odpadom i gospodarowanie nimi to jeden z czterech najwyższych priorytetów. Najważniejszym celem jest oddzielenie generowania odpadów od działalności gospodarczej, tak aby wzrost gospodarczy UE nie prowadził do rosnącej ilości odpadów. W tym kontekście pomoc może zostać udzielona zarówno producentowi odpadów (zgodnie z sekcją 1.1.1), jak i przedsiębiorstwu zajmującemu się gospodarowaniem odpadami wytworzonymi przez inne przedsiębiorstwa lub ich recyklingiem (zgodnie z sekcją 1.1.1). Wówczas konieczne jest jednak zagwarantowanie pozytywnego wpływu na środowisko, wykluczone jest obchodzenie zasady »zanieczyszczający płaci« i niepożądane jest zakłócanie działania rynków surowców wtórnych.
- 1.5.9. Pomoc na rekultywację zanieczyszczonych terenów
53. Ten rodzaj pomocy ma na celu zachęcenie poszczególnych przedsiębiorstw do przeciwdziałania negatywnym skutkom zewnętrznym, w przypadku gdy nie można zidentyfikować zanieczyszczającego i zmusić go do poniesienia kosztów naprawienia szkód wyrządzonych środowisku. W takich sytuacjach pomoc państwa może być uzasadniona, jeśli koszt rekultywacji terenu jest wyższy niż wzrost jego wartości po rekultywacji.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. L 24 z 29.1.2008, s. 8. Dyrektywa ta jest kodyfikacją dyrektywy Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r., która została włączona do Porozumienia EOG w pkt 1 lit. f) załącznika XX. Zob. Raport w sprawie postępu w dziedzinie biopaliw COM(2006) 845 wersja ostateczna, wydany przez Komisję Europejską.

⁽¹⁶⁾ Zob. Raport w sprawie postępu w dziedzinie biopaliw COM(2006) 845 wersja ostateczna, wydany przez Komisję Europejską.

⁽¹⁷⁾ COM(2008) 19 wersja ostateczna. Po przyjęciu dyrektywy przez Parlament Europejski i Radę Urząd zastosuje kryteria zrównoważonego rozwoju w ostatecznej wersji tekstu.

⁽¹⁸⁾ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1), dyrektywa ostatnio zmieniona decyzją nr 2455/2001/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 331 z 15.12.2001, s. 1). Szczególnie art. 4 ust. 7, w którym określono kryteria dotyczące nowych zmian części wód. Dyrektywa 2000/60/WE i decyzja nr 2455/2001/WE zostały włączone do Porozumienia EOG w pkt 13 lit. c) a) załącznika XX.

⁽¹⁹⁾ Dz.U. L 52 z 21.2.2004, s. 50, włączona do Porozumienia EOG w pkt 24 załącznika IV.

⁽²⁰⁾ COM(2006) 545 wersja ostateczna.

⁽²¹⁾ Gospodarowanie odpadami obejmuje ich ponowne wykorzystanie, recykling i odzysk.

⁽²²⁾ Dz.U. L 242 z 10.9.2002, s. 1.

1.5.10. Pomoc na relokację przedsiębiorstw

54. Ten rodzaj pomocy inwestycyjnej ma na celu zachęcenie poszczególnych przedsiębiorstw do przeciwdziałania negatywnym skutkom zewnętrznym poprzez relokację przedsiębiorstw wytwarzających znaczne zanieczyszczenia do obszarów, gdzie takie zanieczyszczenia będą miały mniej szkodliwy wpływ na środowisko, tj. koszty zewnętrzne będą niższe. Zgodnie z zasadą ostrożności niniejsze wytyczne umożliwiają udzielanie pomocy na relokację przedsiębiorstw o wysokim stopniu ryzyka zgodnie z dyrektywą Rady 96/82/WE z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie kontroli niebezpieczeństwa poważnych awarii związanych z substancjami niebezpiecznymi⁽²³⁾ (»dyrektywa Seveso II«)⁽²⁴⁾. Na podstawie dotychczasowych wypadków widać, jak ważna jest lokalizacja zakładu objętego dyrektywą Seveso II, zarówno z uwagi na zapobieganie awariom, jak i ograniczenie ich konsekwencji dla ludzi i środowiska. Pomoc państwa może być zatem uzasadniona, jeśli przyczyny relokacji są związane z ochroną środowiska. Aby uniknąć przyznawania pomocy na relokację z innych przyczyn, wymagana jest decyzja administracyjna lub sądowa właściwych organów administracji publicznej lub umowa między właściwym organem administracji publicznej a przedsiębiorstwem w sprawie jego relokacji. Koszty kwalifikowalne muszą uwzględniać wszelkie korzyści, jakie przedsiębiorstwo może odnieść w związku z relokacją.

1.5.11. Pomoc związana z programami handlu uprawnieniami

55. Programy handlu uprawnieniami mogą wiązać się z pomocą państwa w różny sposób, np. kiedy państwo EFTA przyznaje uprawnienia i ulgi poniżej ich wartości rynkowej i jest to faktycznie działanie państwa EFTA. Ten rodzaj pomocy można zastosować, aby zniwelować negatywne skutki zewnętrzne poprzez umożliwienie wprowadzenia działających na zasadach rynkowych instrumentów służących osiągnięciu celów w zakresie ochrony środowiska. Jeśli całkowita liczba uprawnień przyznanych przez państwo EFTA jest niższa niż spodziewane całkowite zapotrzebowanie przedsiębiorstw, ogólny wpływ na ochronę środowiska będzie pozytywny. Na poziomie poszczególnych przedsiębiorstw, jeśli przyznane uprawnienia nie pokrywają całego przewidywanego zapotrzebowania, dane przedsiębiorstwo musi ograniczyć zanieczyszczenia, przyczyniając się w ten sposób do poprawy ochrony środowiska, albo kupić dodatkowe uprawnienia, płacąc w ten sposób za swoje zanieczyszczenia. W związku z celem ograniczenia zakłóceń konkurencji nie można pozwolić na nadmierny przydział uprawnień oraz należy poczynić starania, aby uniknąć zbyt wysokich barier wejścia na rynek.
56. Kryteria określone w pkt 55 stanowią podstawę dokonywanej przez Urząd oceny sytuacji w okresie handlu uprawnieniami trwającym do dnia 31 grudnia 2012 r. Jeśli chodzi o sytuacje w kolejnym okresie handlu uprawnieniami, Urząd oceni środki pomocy pod kątem ich konieczności i proporcjonalności.

1.5.12. Pomoc w postaci ulg lub zwolnień z podatków na ochronę środowiska

57. Ulgi i zwolnienia z podatków na ochronę środowiska dotyczące niektórych sektorów lub kategorii przedsiębiorstw mogą umożliwić przyjęcie wyższych podatków dla innych przedsiębiorstw, poprawiając w ten sposób ogólny poziom internalizacji kosztów i zachęcając do większej ochrony środowiska. Ten rodzaj pomocy może być zatem konieczny, aby pośrednio zniwelować negatywne skutki zewnętrzne poprzez ułatwienie wprowadzenia lub utrzymania stosunkowo wysokich krajowych podatków na ochronę środowiska. Aby pomoc była zgodna z Porozumieniem EOG, należy wykazać, że ulgi i zwolnienia są konieczne dla wszystkich proponowanych kategorii beneficjentów i że są proporcjonalne. Przyjmuje się, że pomoc spełnia te warunki, jeśli beneficjenci płacą podatek równy co najmniej minimum wspólnotowemu przewidzianemu w ewentualnej odpowiedniej dyrektywie⁽²⁵⁾. W przeciwnym wypadku ocena konieczności pomocy będzie zależeć od stopnia, w jakim podatek krajowy wpływa na koszty produkcji oraz od możliwości przerzucenia podatku na konsumentów i zmniejszenia marży zysku. Proporcjonalność będzie z kolei zależeć od tego, do jakiego stopnia beneficjenci mogą jeszcze ograniczyć zużycie lub emisję, zapłacić część podatku krajowego lub zawrzeć porozumienia dotyczące ochrony środowiska, mające na celu ograniczenie zanieczyszczeń⁽²⁶⁾.

2. Zakres stosowania i definicje

2.1. Zakres stosowania wytycznych

58. Niniejsze wytyczne mają zastosowanie do pomocy państwa na ochronę środowiska. Będą one stosowane zgodnie z polityką EOG w zakresie pomocy państwa, innymi postanowieniami Porozumienia EOG oraz prawodawstwem przyjętym na mocy tego Porozumienia. Będą one również dotyczyły prawodawstwa niewłączonego do Porozumienia EOG⁽²⁷⁾.
59. Niniejsze wytyczne mają zastosowanie do pomocy⁽²⁸⁾ na wsparcie ochrony środowiska we wszystkich sektorach objętych Porozumieniem EOG. Mają one także zastosowanie do sektorów podlegających szczególnym zasadom EOG w zakresie pomocy państwa (hutnictwo żelaza i stali, budownictwo okrętowe, przemysł motoryzacyjny, sektor włókien syntetycznych, transport i węgiel), o ile takie szczególne zasady nie stanowią inaczej.

⁽²³⁾ Dz.U. L 10 z 14.1.1997, s. 13.

⁽²⁴⁾ Dyrektywa ta została włączona do Porozumienia EOG w pkt 23 lit. a) załącznika XX.

⁽²⁵⁾ Zob. pkt 10 powyżej.

⁽²⁶⁾ Komisja może zmienić swoje podejście do tego rodzaju pomocy po zmianach do dyrektywy 2003/96/WE.

⁽²⁷⁾ Zob. pkt 10 powyżej.

⁽²⁸⁾ Niniejsze wytyczne nie zajmują się pojęciem pomocy państwa, którego źródłem jest art. 87 ust. 1 Traktatu WE oraz orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji.

60. Niniejsze wytyczne nie obejmują projektowania i produkcji ekologicznych produktów, maszyn lub środków transportu, których eksploatacja zakłada pochłanianie mniejszych ilości zasobów naturalnych, ani działań podejmowanych w ramach zakładów lub innych jednostek produkcyjnych w celu poprawy bezpieczeństwa lub higieny pracy.
61. Handel produktami rolnymi, rybami i innymi produktami morskimi w większości nie wchodzi w zakres Porozumienia EOG ⁽²⁹⁾. Ze względu na to, że Urząd nie jest właściwy do badania środków pomocy na ochronę środowiska, które wykraczają poza zakres Porozumienia EOG, niniejszych wytycznych nie stosuje się do tych środków.
62. Zakres niniejszych wytycznych nie obejmuje finansowania środków w dziedzinie ochrony środowiska dotyczących infrastruktury transportu powietrznego, drogowego, kolejowego, śródlądowego i morskiego, w tym projektów stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania, zgodnie z decyzją nr 1692/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 lipca 1996 r. w sprawie wspólnotowych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej ⁽³⁰⁾.
63. Pomoc państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w zakresie ochrony środowiska podlega zasadom określonym w Wytycznych Urzędu dotyczących pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną ⁽³¹⁾. Niniejsze wytyczne obejmują jednak etap popularyzacji innowacji ekologicznych (nabycie aktywów w postaci innowacji ekologicznych) na rynku.
64. Szczególne właściwości pomocy na szkolenia w dziedzinie ochrony środowiska nie uzasadniają stosowania zasad odrębnych od tych stosowanych w przypadku pomocy na szkolenia ogólne, w związku z czym Urząd będzie rozpatrywać taką pomoc zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy szkoleniowej ⁽³²⁾.
65. Usługi doradcze to ważny element wspierania postępów małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie ochrony środowiska. Mogą być szczególnie przydatne do przeprowadzania ekoaudytów lub do ustalenia, jakie korzyści ekonomiczne może przynieść firmie ekologiczna inwestycja, i w ten sposób skłonić ją do podjęcia inwestycji wspierającej ochronę środowiska. Pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw na usługi doradcze i konsultacyjne w dziedzinie ochrony środowiska można przyznać na mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw ⁽³³⁾.
66. Niniejsze wytyczne nie mają zastosowania do kosztów osieroconych w rozumieniu Wytycznych w sprawie pomocy państwa w sprawie metod analizy pomocy państwa związanej z kosztami osieroconymi ⁽³⁴⁾.
67. Ponadto w zakresie, w jakim przepisy dotyczące oszczędzania energii określone w sekcji 3.1.5 nie mają zastosowania, niniejsze wytyczne nie mają zastosowania do pomocy państwa na inwestycje w infrastrukturę związane z ciepłownictwem komunalnym, które będą oceniane na mocy art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG.
68. W niektórych państwach EFTA spółki mogą być objęte podatkiem na ochronę środowiska i jednocześnie uczestniczyć w programach handlu uprawnieniami. Doświadczenie Urzędu w ocenie zgodności ulg w podatkach na ochronę środowiska w takich sytuacjach nie jest wystarczające, obecnie nie może więc ona przekazać żadnych ogólnych wytycznych w tej sprawie. Ocena takich spraw, w zakresie, w jakim stanowią one pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG, będzie przeprowadzana w oparciu o postanowienia art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG.
69. Niektóre działania planowane przez państwa EFTA, mające na celu wsparcie elektrowni wykorzystujących paliwa kopalne lub innych indywidualnych instalacji wyposażonych w urządzenia do wychwytywania, transportu i składowania dwutlenku węgla lub indywidualnych elementów łańcucha wychwytywania i składowania dwutlenku węgla, mogą stanowić pomoc państwa, jednak z uwagi na brak doświadczenia w tym względzie zbyt wczesne jest określanie wytycznych dla zatwierdzania takiej pomocy. Należy uwzględnić strategiczne znaczenie tej technologii dla EOG pod względem bezpieczeństwa energetycznego i zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych. Można również zwrócić uwagę na długoterminowy cel Wspólnoty dotyczący ograniczenia zmian klimatycznych do 2 °C ponad poziom sprzed epoki przemysłowej i zadeklarowane przez Komisję wsparcie na rzecz budowy do 2015 r. ⁽³⁵⁾ zakładów demonstracyjnych na skalę przemysłową, o ile będą one bezpieczne dla środowiska i przyczynią się do jego ochrony. Na tej podstawie stanowisko Urzędu względem pomocy państwa na takie projekty będzie zasadniczo pozytywne. Projekty mogłyby podlegać ocenie na mocy art. 61 ust. 3 lit. c)

⁽²⁹⁾ Zob. art. 8 ust. 3 Porozumienia EOG.

⁽³⁰⁾ Dz.U. L 228 z 9.9.1996, s. 1, włączona do Porozumienia EOG w załączniku XIII.

⁽³¹⁾ Przepisy proceduralne i materialne w dziedzinie pomocy państwa – Wytyczne w sprawie stosowania i interpretacji art. 61 i 62 Porozumienia EOG i art. 1 części I Protokołu 3 do Porozumienia o nadzorze i Trybunale, przyjęte i wydane przez Urząd w dniu 19 stycznia 1994 r., opublikowane w Dz.U. L 231 z 3.9.1994, s. 1, w Suplemencie EOG nr 32 z 3.9.1994, s. 1 («Wytyczne w sprawie pomocy państwa»). Część Wytycznych w sprawie pomocy państwa dotycząca dotyczących pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną nie została jeszcze opublikowana, ale jest dostępna na stronie internetowej Urzędu: www.eftasurv.int

⁽³²⁾ Dz.U. L 10 z 13.1.2001, s. 20, włączone do Porozumienia EOG w załączniku XV. Po wejściu w życie nowego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych, obejmującego również pomoc szkoleniową, zastosowanie będzie miało to właśnie rozporządzenie.

⁽³³⁾ Dz.U. L 10 z 13.1.2001, s. 33, włączone do Porozumienia EOG w załączniku XV. Po wejściu w życie nowego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych, obejmującego również pomoc dla MŚP, zastosowanie będzie miało to właśnie rozporządzenie.

⁽³⁴⁾ Dz.U. L 139 z 25.5.2006, Suplement EOG nr 25 z 25.5.2006.

⁽³⁵⁾ Zob. wniosek Komisji dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla COM(2008) 18 wersja ostateczna.

Porozumienia EOG lub kwalifikować się do pomocy jako ważne projekty stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania na warunkach określonych w art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia EOG i pkt 147 wytycznych.

2.2. Definicje

70. Do celów niniejszych wytycznych stosuje się następujące definicje:

- 1) »ochrona środowiska« oznacza każde działanie zmierzające do naprawienia wyrządzonej szkody lub zapobiegające wyrządzeniu szkody fizycznemu otoczeniu lub zasobom naturalnym poprzez działalność beneficjenta, działanie zmierzające do zmniejszenia ryzyka wystąpienia takiej szkody bądź zachęcające do bardziej efektywnego korzystania z zasobów naturalnych, w tym środki służące oszczędzaniu energii i korzystanie z odnawialnych źródeł energii ⁽³⁶⁾;
- 2) »środki służące oszczędzaniu energii« oznaczają działania umożliwiające przedsiębiorstwom w szczególności zmniejszenie zużycia energii w cyklu produkcyjnym;
- 3) »norma wspólnotowa« oznacza:
 - (i) obowiązkową normę wspólnotową określającą poziom, jaki należy osiągnąć w zakresie ochrony środowiska przez pojedyncze przedsiębiorstwo ⁽³⁷⁾; lub
 - (ii) obowiązek na mocy dyrektywy 2008/1/WE ⁽³⁸⁾ odnoszący się do stosowania najlepszych dostępnych technik zgodnie z najnowszymi odpowiednimi informacjami publikowanymi przez Komisję zgodnie z art. 17 ust. 2 tej dyrektywy;
- 4) »innowacja ekologiczna« oznacza wszystkie rodzaje działań innowacyjnych, których celem lub wynikiem jest znaczna poprawa ochrony środowiska. Do innowacji ekologicznych zalicza się nowe procesy produkcji, nowe produkty lub usługi, nowe metody zarządzania lub prowadzenia działalności, których zastosowanie lub wykorzystanie może zapobiec zagrożeniom dla środowiska, zanieczyszczeniom i innym negatywnym skutkom wykorzystywania surowców lub znacznie je ograniczyć przez czas realizacji tych działań;
Za innowacje nie uważa się:
 - (i) niewielkich zmian lub ulepszeń;
 - (ii) zwiększenia mocy produkcyjnych lub usługowych poprzez dodanie systemów produkcyjnych lub logistycznych bardzo podobnych do obecnie stosowanych;
 - (iii) zmian w zakresie praktyk handlowych, organizacji miejsca pracy lub stosunków zewnętrznych opartych na metodach organizacyjnych, z których przedsiębiorstwo już korzysta;
 - (iv) zmian strategii zarządzania;
 - (v) połączeń ani przejęć;
 - (vi) zaprzestania stosowania danego procesu;
 - (vii) prostego zastąpienia lub podwyższenia kapitału;
 - (viii) zmian wynikających jedynie ze zmian cen czynników produkcji, dostosowania do potrzeb użytkownika, regularnych zmian sezonowych i innych zmian cyklicznych;
 - (ix) obrotu nowymi lub znacząco udoskonalonymi produktami;
- 5) »odnawialne źródła energii« oznaczają następujące odnawialne niekopalne źródła energii: energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, pływów morskich, energię wytwarzaną przez elektrownie wodne, energię pozyskiwaną z biomasy, gazu ze składowisk odpadów, gazu z oczyszczalni ścieków i biogazu;
- 6) »biomasa« oznacza ulegającą biodegradacji część produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej (w tym substancje pochodzenia roślinnego i zwierzęcego), leśnej i przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także ulegającą biodegradacji część odpadów przemysłowych i komunalnych;
- 7) »biopaliwa« oznaczają paliwa płynne lub gazowe wytwarzane z biomasy i stosowane w transporcie;
- 8) »biopaliwa proekologiczne« oznaczają biopaliwa spełniające kryteria zrównoważonego rozwoju określone w art. 15 wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych ⁽³⁹⁾;
- 9) »energia ze źródeł odnawialnych« oznacza energię produkowaną w zakładach korzystających wyłącznie z odnawialnych źródeł energii, jak również pewien odsetek energii, wyrażony jako wartość opałowa, wytwarzanej ze źródeł odnawialnych w elektrowniach hybrydowych wykorzystujących także tradycyjne źródła energii, w tym odnawialną energię elektryczną wykorzystywaną do pompowania w elektrowniach szczytowo-pompowych, z wyłączeniem energii elektrycznej produkowanej w elektrowniach szczytowo-pompowych;

⁽³⁶⁾ Zob. zwłaszcza szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego, włączony do Porozumienia EOG w Protokole 31, art. 3 pkt 7 lit. d).

⁽³⁷⁾ W związku z tym norm lub celów ustalonych na poziomie wspólnotowym, wiążących dla państw członkowskich, ale nie dla indywidualnych przedsiębiorstw, nie uważa się za »normy wspólnotowe«. Normy wspólnotowe włączone do Porozumienia EOG stały się normami EOG.

⁽³⁸⁾ Jak wspomniano w przypisie 14, dyrektywa 2008/1/WE stanowi kodyfikację dyrektywy Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r., która została włączona do Porozumienia EOG w pkt 1 lit. f) załącznika XX do Porozumienia EOG.

⁽³⁹⁾ COM(2008) 19 wersja ostateczna. Po przyjęciu dyrektywy przez Parlament Europejski i Radę kryteria zrównoważonego rozwoju w ostatecznej wersji tekstu będą stosowane.

- 10) »kogeneracja« oznacza równoczesne wytwarzanie energii cieplnej i energii elektrycznej i/lub mechanicznej w trakcie tego samego procesu;
- 11) »wysokosprawna kogeneracja« oznacza kogenerację spełniającą kryteria określone w załączniku III do dyrektywy 2004/8/WE oraz zgodną ze zharmonizowanymi wartościami referencyjnymi sprawności ustalonymi w decyzji Komisji 2007/74/WE z dnia 21 grudnia 2006 r. ustanawiającej zharmonizowane wartości referencyjne wydajności dla rozdzielonej produkcji energii elektrycznej i ciepła zgodnie z dyrektywą 2004/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁰⁾;
- 12) »ciepłownictwo komunalne« oznacza system dostaw ciepła w postaci pary wodnej lub gorącej wody z centralnego źródła produkcji, obejmujący przesył i dystrybucję do wielu budynków w celach grzewczych;
- 13) »efektywne energetycznie ciepłownictwo komunalne« oznacza system ciepłownictwa komunalnego, który pod względem generacji ciepła albo spełnia kryteria wysokosprawnej kogeneracji, albo – w przypadku kotłów ciepłych – odpowiada wartościom referencyjnym dla oddzielnej produkcji ciepła określonym w decyzji 2007/74/WE;
- 14) »podatek na ochronę środowiska« oznacza podatek, w którego przypadku szczególna podstawa opodatkowania ma wyraźnie negatywny wpływ na środowisko lub który nakłada się na niektóre działania, towary lub usługi w celu włączenia w ich cenę kosztów ochrony środowiska lub w celu zachęcenia producentów i konsumentów do działań mających korzystny wpływ na środowisko;
- 15) »minimalny wspólnotowy poziom opodatkowania« oznacza minimalny poziom opodatkowania przewidziany w prawodawstwie wspólnotowym. W przypadku produktów energetycznych i energii elektrycznej minimalny wspólnotowy poziom opodatkowania oznacza minimalny poziom opodatkowania przewidziany w załączniku I do dyrektywy Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej ⁽⁴¹⁾;
- 16) »małe i średnie przedsiębiorstwa« (zwane dalej »MŚP«), »małe przedsiębiorstwa« i »średnie przedsiębiorstwa« oznaczają tego rodzaju przedsiębiorstwa w rozumieniu rozporządzenia (WE) nr 70/2001 lub innego rozporządzenia zastępującego to rozporządzenie ⁽⁴²⁾;
- 17) »duże przedsiębiorstwa« oznaczają przedsiębiorstwa niespełniające wymogów definicji małych i średnich przedsiębiorstw;
- 18) »pomoc« oznacza każdy środek spełniający wszystkie kryteria określone w art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG;
- 19) »intensywność pomocy« oznacza kwotę pomocy brutto wyrażoną jako odsetek kosztów kwalifikowalnych. Do obliczania intensywności pomocy należy stosować kwoty przed potrąceniem podatku lub innych opłat. W przypadkach gdy pomoc udzielana jest w innej formie niż dotacja, jako kwotę pomocy należy przyjmować ekwiwalent dotacji pomocy. Wartość pomocy wypłacanej w kilku ratach należy obliczać na dzień jej przyznania. Jako stopę procentową stosowaną do dyskontowania i obliczenia kwoty pomocy w ramach pożyczki uprzywilejowanej należy stosować stopę referencyjną mającą zastosowanie w momencie przyznania pomocy. Intensywność pomocy należy obliczać dla każdego beneficjenta;
- 20) »korzyści operacyjne« oznaczają, do celów obliczania kosztów kwalifikowalnych, w szczególności korzyści wynikające z oszczędności kosztów lub produkcji dodatkowej związane bezpośrednio z dodatkową inwestycją na rzecz ochrony środowiska oraz, w odpowiednich przypadkach, korzyści płynące z innych środków wsparcia, bez względu na to, czy stanowią one pomoc państwa czy nie (pomoc operacyjna przyznana na pokrycie tych samych kosztów kwalifikowalnych, systemy cen gwarantowanych lub inne środki wsparcia); natomiast przychody uzyskane przez przedsiębiorstwo ze sprzedaży uprawnień wydanych w ramach europejskiego systemu handlu uprawnieniami nie będą stanowiły korzyści operacyjnych;
- 21) »koszty operacyjne« oznaczają, do celów obliczania kosztów kwalifikowalnych, w szczególności dodatkowe koszty produkcji poniesione na skutek dodatkowych inwestycji na rzecz ochrony środowiska;
- 22) »rzeczowe aktywa trwałe« oznaczają, do celów obliczania kosztów kwalifikowalnych, inwestycje w grunty bezwzględnie konieczne do osiągnięcia celów związanych z ochroną środowiska, inwestycje w budynki, zakłady i urządzenia mające na celu ograniczenie lub wyeliminowanie zanieczyszczeń i uciążliwości oraz inwestycje mające na celu dostosowanie metod produkcji pod kątem ochrony środowiska;
- 23) »wartości niematerialne i prawne« oznaczają, do celów obliczania kosztów kwalifikowalnych, wydatki na transfer technologii w drodze zakupu licencji operacyjnych lub opatentowanego i nieopatentowanego *know-how* w przypadku spełnienia następujących warunków:
 - a) dane wartości niematerialne i prawne podlegają amortyzacji;
 - b) są nabyte na warunkach rynkowych od przedsiębiorstwa, nad którym nabywca nie sprawuje bezpośredniej ani pośredniej kontroli;
 - c) są włączone do aktywów przedsiębiorstwa i pozostają w zakładzie beneficjenta pomocy oraz są tam wykorzystywane przez co najmniej pięć lat. Warunek ten nie ma zastosowania w przypadku, gdy wartości niematerialne i prawne są przestarzałe pod względem technicznym. W przypadku ich sprzedaży w ciągu ww. pięciu lat dochód ze sprzedaży pomniejsza koszty kwalifikowalne, a – w stosownych przypadkach – całość lub część kwoty pomocy podlega zwrotowi;

⁽⁴⁰⁾ Dz.U. L 32 z 6.2.2007, s. 183, włączona do Porozumienia EOG w pkt 24 załącznika IV.

⁽⁴¹⁾ Dz.U. L 283 z 31.10.2003, s. 51.

⁽⁴²⁾ Rozporządzenie włączone do Porozumienia EOG w załączniku XV.

- 24) »internalizacja kosztów« oznacza zasadę, zgodnie z którą wszystkie koszty związane z ochroną środowiska powinny zawierać się w kosztach produkcyjnych zanieczyszczającego przedsiębiorstwa;
- 25) »zasada zanieczyszczający płaci« oznacza, że koszty działań mających na celu likwidację zanieczyszczeń powinien ponosić zanieczyszczający, chyba że nie można zidentyfikować podmiotu odpowiedzialnego za zanieczyszczenia lub nie można go pociągnąć do odpowiedzialności na podstawie prawa wspólnotowego lub krajowego lub nie można go nakłonić do poniesienia kosztów rekultywacji. Zanieczyszczenia w tym kontekście oznaczają szkodę wyrządzoną przez zanieczyszczającego fizycznemu otoczeniu lub zasobom naturalnym w wyniku bezpośredniego lub pośredniego uszkodzenia środowisku lub w wyniku stworzenia warunków prowadzących do takiej szkody⁽⁴³⁾;
- 26) »zanieczyszczający« oznacza podmiot, który pośrednio lub bezpośrednio szkodzi środowisku lub stwarza warunki prowadzące do takiej szkody⁽⁴⁴⁾;
- 27) »zanieczyszczony teren« oznacza teren, na którym stwierdzono spowodowaną przez człowieka obecność substancji niebezpiecznych w takim stężeniu, że stanowi ono poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska, biorąc pod uwagę obecne i zatwierdzone przyszłe przeznaczenie terenu.

3. Zgodność pomocy z Porozumieniem EOG na mocy art. 61 ust. 3 Porozumienia EOG

3.1. Zgodność pomocy z Porozumieniem EOG na mocy art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG

71. Pomoc państwa na ochronę środowiska jest zgodna z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, o ile – na podstawie testu bilansującego – prowadzi do intensyfikacji działań na rzecz ochrony środowiska, nie naruszając warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem. W tym kontekście czas trwania programów pomocy powinien być odpowiednio ograniczony, z zastrzeżeniem możliwości ponownego zgłoszenia środka przez państwo EFTA po upływie terminu określonego w decyzji Urzędu. Państwa EFTA mogą wspierać zgłoszenia środków pomocy poprzez wnikliwą ocenę podobnych środków pomocy zgłoszonych w przeszłości, dowodząc efektu zachęty wywołanego przez pomoc.
72. Środki opisane w pkt 73–146 mogą zostać uznane za zgodne ze wspólnym rynkiem na mocy art. 61 ust. 3 lit. c).
- 3.1.1. Pomoc dla przedsiębiorstw na spełnienie wymogów surowszych niż normy wspólnotowe lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych⁽⁴⁵⁾
73. Pomoc inwestycyjna umożliwiająca przedsiębiorstwom spełnienie wymogów surowszych niż normy wspólnotowe lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych uważana będzie za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, o ile będzie spełniać warunki określone w pkt 74–84 i sekcji 3.2.
74. Wspierana inwestycja musi spełniać jeden z dwóch następujących warunków:
- a) inwestycja pozwala beneficjentowi podnieść poziom ochrony środowiska w związku z prowadzoną przez niego działalnością poprzez spełnienie wymogów surowszych niż obowiązujące normy wspólnotowe, niezależnie od istnienia obowiązkowych norm krajowych, bardziej rygorystycznych niż normy wspólnotowe; lub
- b) inwestycja pozwala beneficjentowi podnieść poziom ochrony środowiska w związku z prowadzoną przez niego działalnością w przypadku braku norm wspólnotowych.
75. Pomoc nie może być przyznana w przypadku, gdy usprawnienia prowadzą do spełnienia przez przedsiębiorstwa już przyjętych, ale jeszcze nieobowiązujących norm wspólnotowych⁽⁴⁶⁾.

Intensywność pomocy

76. Intensywność pomocy nie może przekraczać 50 % kwalifikowalnych kosztów inwestycji określonych w pkt 80–84.
77. Jeżeli pomoc na inwestycję przyznaje się na drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji i w oparciu o jasne, przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria, skutecznie gwarantując ograniczenie pomocy do minimum niezbędnego do osiągnięcia celu związanego z ochroną środowiska, wówczas wielkość pomocy może wynieść do 100 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji określonych w pkt 80–84. Procedura przetargowa musi być niedyskryminacyjna i umożliwić uczestnictwo wystarczającej liczbie spółek. Ponadto budżet związany z procedurą musi być wiążącym ograniczeniem w tym znaczeniu, że nie wszyscy jej uczestnicy mogą otrzymać pomoc. Wreszcie pomoc musi zostać przyznana na podstawie oferty początkowej przedstawionej przez oferenta z wykluczeniem późniejszych negocjacji.

⁽⁴³⁾ Zalecenie Rady z dnia 3 marca 1975 r. w sprawie alokacji kosztów i działań władz publicznych w zakresie ochrony środowiska (Dz.U. L 194 z 25.7.1975, s. 1), włączone do Porozumienia EOG w pkt 33 załącznika X.

⁽⁴⁴⁾ Zob. przypis 43.

⁽⁴⁵⁾ Zob. pkt 10.

⁽⁴⁶⁾ W przypadku pomocy na wcześniejsze dostosowanie do przyszłych norm i zakup nowych środków transportu pomoc ta jest możliwa na warunkach opisanych w sekcjach 3.1.3 i 3.1.2.

78. Jeśli inwestycja dotyczy nabycia aktywów w postaci innowacji ekologicznych lub rozpoczęcia ekologicznego projektu innowacyjnego, intensywność pomocy może ulec zwiększeniu o 10 punktów procentowych, o ile spełnione są następujące warunki:
- aktywa lub projekt w postaci innowacji ekologicznych muszą mieć element nowości lub istotnego udoskonalenia w stosunku do stanu w danym przemyśle EOG. Państwa EFTA mogą wykazać walor nowości przykładowo na podstawie szczegółowego opisu danej innowacji i warunków rynkowych jej wprowadzenia lub rozpropagowania, porównując ją z najnowszymi procesami lub technikami organizacji zasadniczo stosowanymi przez inne przedsiębiorstwa tej samej branży;
 - oczekiwane korzyści dla środowiska muszą być znacznie większe niż udoskonalenie wynikające z ogólnego rozwoju stanu techniki w porównywalnych obszarach działalności⁽⁴⁷⁾;
 - innowacyjny charakter tych aktywów lub projektów związany jest z określonym stopniem ryzyka, pod względem technologicznym, rynkowym i finansowym, wyższym od ryzyka powszechnie wiążanego z porównywalnymi aktywami lub projektami nieinnowacyjnymi. Państwo EFTA może wykazać takie ryzyko przykładowo poprzez: koszty projektu w stosunku do obrotów przedsiębiorstwa, czas niezbędny do opracowania nowego projektu, oczekiwane zyski z innowacji ekologicznej w stosunku do kosztów projektu, prawdopodobieństwo niepowodzenia projektu.
79. Jeśli pomoc inwestycyjna dla przedsiębiorstw na spełnienie wymogów surowszych niż normy wspólnotowe lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych ma być przyznana MŚP, intensywność pomocy może ulec zwiększeniu o 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw i o 20 punktów procentowych dla małych przedsiębiorstw zgodnie z poniższą tabelą.

	Intensywność pomocy na spełnienie wymogów surowszych niż normy wspólnotowe lub podwyższenie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych z wyłączeniem innowacji ekologicznych	Intensywność pomocy dla przedsiębiorstw spełniających wymogi surowsze niż normy wspólnotowe lub podwyższenie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych w dziedzinie innowacji ekologicznych
Małe przedsiębiorstwa	70 %	80 %
Średnie przedsiębiorstwa	60 %	70 %
Duże przedsiębiorstwa	50 %	60 %

Metoda obliczania kosztów kwalifikowalnych

80. Koszty kwalifikowalne muszą ograniczać się do dodatkowych kosztów inwestycji, niezbędnych do osiągnięcia poziomu ochrony środowiska wyższego niż poziom określony przez normy wspólnotowe i będą obliczane dwuetapowo. Najpierw ustalony zostanie koszt inwestycji bezpośrednio związanej z ochroną środowiska w odniesieniu do scenariusza alternatywnego, w odpowiednich przypadkach. Następnie koszt ten zostanie pomniejszony o korzyści operacyjne i powiększony o koszty operacyjne.
81. Określenie części inwestycji bezpośrednio związanej z ochroną środowiska:
- w przypadku gdy koszty inwestycji w ochronę środowiska można bez trudu wyodrębnić z całkowitych kosztów inwestycji, kosztami kwalifikowalnymi są koszty ściśle związane z ochroną środowiska⁽⁴⁸⁾;
 - we wszystkich innych przypadkach dodatkowe koszty inwestycji należy ustalić poprzez porównanie inwestycji ze scenariuszem alternatywnym bez udziału pomocy państwa. Odpowiednim kosztem alternatywnym jest koszt inwestycji porównywalnej pod względem technicznym, która zapewnia niższy poziom ochrony środowiska (odpowiadający obowiązkowym normom wspólnotowym, o ile takie istnieją) i która najprawdopodobniej zostałaby zrealizowana bez pomocy («inwestycja referencyjna»). Inwestycja porównywalna pod względem technicznym oznacza inwestycję o takich samych zdolnościach produkcyjnych i wszystkich innych parametrach technicznych (z wyjątkiem bezpośrednio związanych z dodatkowymi inwestycjami na rzecz ochrony środowiska). Ponadto taka inwestycja referencyjna musi być wiarygodną ekonomicznie alternatywą dla ocenianej inwestycji.
82. Określenie korzyści/kosztów operacyjnych: koszty kwalifikowalne pomniejsza się o korzyści i koszty operacyjne związane z dodatkowymi inwestycjami w zakresie ochrony środowiska i pojawiające się w ciągu pierwszych pięciu lat eksploatacji inwestycji, chyba że niniejszy rozdział przewiduje inaczej. Oznacza to, że dodatkowe koszty inwestycji pomniejsza się o takie korzyści operacyjne i powiększa o takie koszty operacyjne
83. Inwestycje kwalifikowalne mogą mieć postać inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne.

⁽⁴⁷⁾ Dokonując oceny pkt 78 lit. b), należy uwzględnić, że w razie możliwości posłużenia się parametrami ilościowymi do porównania działań w zakresie innowacji ekologicznych z działaniami standardowymi, nieinnowacyjnymi, «znacznie większe» oznacza, że minimalne ulepszenie oczekiwane od działań w zakresie innowacji ekologicznych pod względem ograniczenia zagrożeń dla środowiska lub zanieczyszczeń lub też poprawy efektywności energetycznej lub zasobów powinno być przynajmniej dwukrotnie większe niż minimalne ulepszenie oczekiwane od ogólnego rozwoju porównywalnych obszarów działalności nieinnowacyjnej.

W przypadku gdy proponowane podejście nie będzie w danym wypadku właściwe lub też nie będzie możliwe porównanie ilościowe, wnioski o przyznanie pomocy państwa powinny zawierać szczegółowy opis metody przyjętej do oceny tego kryterium, zapewniając standard porównywalny ze standardem oferowanym przez proponowaną metodę.

⁽⁴⁸⁾ Może to mieć miejsce np. w przypadku modernizacji istniejącego procesu produkcyjnego i gdy możliwe jest wyodrębnienie tych części, które poprawiają wyniki w dziedzinie ochrony środowiska.

84. W przypadku inwestycji mających na celu osiągnięcie poziomu ochrony środowiska wyższego niż normy wspólnotowe, alternatywnie należy wybrać zgodnie z poniższymi zasadami:
- a) w przypadku gdy przedsiębiorstwo dostosowuje się do norm krajowych przyjętych przy braku norm wspólnotowych, do kosztów kwalifikowalnych zalicza się dodatkowe koszty inwestycji niezbędnych do osiągnięcia poziomu ochrony środowiska wymaganego przez normy krajowe;
 - b) w przypadku gdy przedsiębiorstwo dostosowuje się do norm krajowych lub wykracza poza normy krajowe, bardziej rygorystyczne od odpowiednich norm wspólnotowych, lub dobrowolnie stosuje normy surowsze niż normy wspólnotowe, do kosztów kwalifikowalnych zalicza się dodatkowe koszty inwestycji niezbędnych do osiągnięcia poziomu ochrony środowiska wyższego niż wymagany przez normy wspólnotowe. Koszty inwestycji niezbędnych do osiągnięcia poziomu ochrony środowiska wymaganego przez normy wspólnotowe nie są kosztami kwalifikowalnymi;
 - c) w przypadku braku norm do kosztów kwalifikowalnych zalicza się koszty inwestycji niezbędnych do osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska niż poziom, który zostałby osiągnięty przez dane przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwa bez jakiegokolwiek pomocy na ochronę środowiska.
- 3.1.2. Pomoc na zakup nowych środków transportu, spełniających wymogi surowsze niż normy wspólnotowe lub podwyższających poziom ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych
85. Ogólne zasady określone w pkt 73–84 mają zastosowanie do pomocy dla przedsiębiorstw na spełnienie wymogów surowszych niż normy wspólnotowe lub podwyższenie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych w sektorze transportu. Na zasadzie odstępstwa od pkt 75 pomoc na nabycie nowych środków transportu drogowego, kolejowego, śródlądowego i morskiego spełniających przyjęte normy wspólnotowe kwalifikuje się do pomocy, jeżeli transakcja kupna ma miejsce przed ich wejściem w życie i jeżeli nowe normy wspólnotowe z chwilą wejścia w życie nie będą stosowane z mocą wsteczną do już nabytych środków transportu.
86. Kosztami kwalifikowalnymi w przypadku operacji doposażających w sektorze transportu, których celem jest ochrona środowiska, są całkowite dodatkowe poniesione koszty netto zgodnie z metodą obliczania określoną w pkt 80–84, o ile istniejące środki transportu unowocześniono na tyle, że spełniają normy ochrony środowiska, które nie obowiązywały w dniu wprowadzenia tych środków do eksploatacji, lub środki transportu nie są przedmiotem jakichkolwiek norm dotyczących ochrony środowiska.
- 3.1.3. Pomoc na wcześniejsze dostosowanie do przyszłych norm wspólnotowych
87. Pomoc na osiągnięcie zgodności z nowymi normami wspólnotowymi podwyższającymi poziom ochrony środowiska, które nie weszły jeszcze w życie, jest uznawana za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, jeśli normy wspólnotowe zostały przyjęte, a inwestycja zostanie zrealizowana i zakończona przynajmniej jeden rok przed ich wejściem w życie.

Intensywność pomocy

88. Maksymalna intensywność pomocy wynosi 25 % dla małych przedsiębiorstw, 20 % dla średnich przedsiębiorstw i 15 % dla dużych przedsiębiorstw, jeśli jej realizacja i zakończenie następuje wcześniej niż trzy lata przed dniem obowiązkowej transpozycji lub datą wejścia w życie. Intensywność pomocy wynosi 20 % dla małych przedsiębiorstw, 15 % dla średnich przedsiębiorstw i 10 % dla dużych przedsiębiorstw, jeśli jej realizacja i zakończenie następuje nie później niż rok i nie wcześniej niż trzy lata przed dniem obowiązkowej transpozycji lub datą wejścia w życie.

	Intensywność pomocy na wcześniejsze dostosowanie do norm wspólnotowych, gdy realizacja i zakończenie następuje w niżej wymienionych terminach:	
	wcześniejsze niż trzy lata przed datą wejścia norm w życie	nie później niż rok i nie wcześniej niż trzy lata przed datą wejścia norm w życie
Małe przedsiębiorstwa	25 %	20 %
Średnie przedsiębiorstwa	20 %	15 %
Duże przedsiębiorstwa	15 %	10 %

Koszty kwalifikowalne

89. Koszty kwalifikowalne muszą ograniczać się do dodatkowych kosztów inwestycji, niezbędnych do osiągnięcia poziomu ochrony środowiska wymaganego przez normy wspólnotowe w porównaniu z obecnym poziomem ochrony środowiska wymaganym przed wejściem tych norm w życie.

90. Koszty kwalifikowalne pomniejsza się o wszelkie korzyści i koszty operacyjne związane z dodatkową inwestycją i pojawiające się w ciągu pierwszych pięciu lat eksploatacji inwestycji zgodnie z zapisem w pkt 81–83.

3.1.4. Pomoc na badania środowiska

91. Pomoc dla przedsiębiorstw na badania bezpośrednio związane z inwestycjami mającymi na celu spełnienie norm zgodnie z warunkami określonymi w sekcji 3.1.1, oszczędzanie energii zgodnie z warunkami określonymi w sekcji 3.1.5 oraz produkcję energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z warunkami określonymi w sekcji 3.1.6 będzie uznana za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym rozdziale. Ma to również zastosowanie w przypadku gdy – w następstwie wniosków z badania przygotowawczego – badana inwestycja nie zostanie zrealizowana.
92. Intensywność pomocy nie przekracza 50 % kosztów badania.
93. Jeżeli badanie przeprowadza się na rzecz MŚP, intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych w przypadku średnich przedsiębiorstw i o 20 punktów procentowych w przypadku małych przedsiębiorstw, zgodnie z tabelą.

	Badania środowiska
Małe przedsiębiorstwa	70 %
Średnie przedsiębiorstwa	60 %
Duże przedsiębiorstwa	50 %

3.1.5. Pomoc na oszczędzanie energii

94. Pomoc inwestycyjna lub operacyjna pozwalająca przedsiębiorstwom na oszczędzanie energii będzie uznana za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, o ile spełnione są niżej wymienione warunki.

3.1.5.1. Pomoc inwestycyjna

Intensywność pomocy

95. Intensywność pomocy nie może przekraczać 60 % kwalifikowalnych kosztów inwestycji.
96. W przypadku gdy pomoc inwestycyjna na oszczędzanie energii przyznawana jest MŚP, istnieje możliwość zwiększenia intensywności pomocy o 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw i o 20 punktów procentowych dla małych przedsiębiorstw zgodnie z poniższą tabelą.

	Intensywność pomocy na oszczędzanie energii
Małe przedsiębiorstwa	80 %
Średnie przedsiębiorstwa	70 %
Duże przedsiębiorstwa	60 %

97. Jeżeli pomoc na inwestycję przyznaje się na drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji i w oparciu o jasne, przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria, skutecznie gwarantując ograniczenie pomocy do minimum niezbędnego do maksymalnego zaoszczędzenia energii, wówczas intensywność pomocy może wynieść do 100 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji określonych w pkt 98. Procedura przetargowa musi być niedyskryminacyjna i umożliwić uczestnictwo wystarczającej liczbie spółek. Ponadto budżet związany z procedurą musi być wiążącym ograniczeniem w tym znaczeniu, że nie wszyscy jej uczestnicy mogą otrzymać pomoc. Wreszcie pomoc musi zostać przyznana na podstawie oferty początkowej przedstawionej przez oferenta z wykluczeniem późniejszych negocjacji.

Koszty kwalifikowalne

98. Koszty kwalifikowalne muszą ograniczać się do dodatkowych kosztów inwestycji, niezbędnych do osiągnięcia poziomu oszczędności energii wyższego niż poziom wymagany przez normy wspólnotowe.

Obliczenie kosztów dodatkowych następuje z uwzględnieniem poniższych zasad:

- a) określenie części inwestycji bezpośrednio związanej z oszczędzaniem energii następuje zgodnie z zasadami określonymi w pkt 81 i 83 niniejszych wytycznych;
- b) określenie poziomu oszczędności energii wyższego niż normy wspólnotowe następuje zgodnie z zasadami określonymi w pkt 84 niniejszych wytycznych;

- c) określenie korzyści/kosztów operacyjnych: koszty kwalifikowalne pomniejsza się o wszelkie korzyści i koszty operacyjne związane z dodatkowymi inwestycjami w zakresie oszczędzania energii i pojawiające się w ciągu pierwszych trzech lat eksploatacji inwestycji w przypadku MŚP, pierwszych czterech lat w przypadku dużych przedsiębiorstw nieobjętych europejskim systemem handlu uprawnieniami do emisji CO₂ oraz pierwszych pięciu lat w przypadku dużych przedsiębiorstw objętych tym systemem. W przypadku dużych przedsiębiorstw okres ten może zostać skrócony do pierwszych trzech lat eksploatacji inwestycji, jeżeli możliwe jest wykazanie, że okres amortyzacji tej inwestycji nie przekracza trzech lat.

3.1.5.2. P o m o c o p e r a c y j n a

99. Pomoc operacyjną na oszczędzanie energii przyznaje się, o ile spełnione są następujące warunki:

a) pomoc jest ograniczona do rekompensaty dodatkowych kosztów netto produkcji wynikających z inwestycji, z uwzględnieniem korzyści wynikających z oszczędności energii⁽⁴⁹⁾. Podczas ustalania wysokości pomocy operacyjnej od kosztów produkcyjnych należy odjąć każdą pomoc inwestycyjną przyznaną danemu przedsiębiorstwu w związku z nowym zakładem;

b) pomoc jest ograniczona w czasie do pięciu lat.

100. W przypadku stopniowo ograniczanej pomocy jej intensywność nie może przekraczać 100 % kosztów dodatkowych w ciągu pierwszego roku, zmniejszając się jednak liniowo do zera do końca piątego roku. Jeśli pomoc nie ulega stopniowemu zmniejszeniu, jej intensywność nie może przekraczać 50 % kosztów dodatkowych.

3.1.6. P o m o c n a o d n a w i a l n e Ź r ó d ł a e n e r g i i

101. Pomoc inwestycyjna lub operacyjna na ochronę środowiska służąca promowaniu energii ze źródeł odnawialnych będzie uznana za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, o ile spełnione są warunki wymienione w pkt 102–111. Pomoc państwa może być uzasadniona w przypadku braku obowiązkowych norm wspólnotowych dotyczących udziału energii ze źródeł odnawialnych dla przedsiębiorstw indywidualnych. Pomoc inwestycyjna lub pomoc operacyjna na produkcję biopaliw jest możliwa jedynie odnośnie do biopaliw proekologicznych.

3.1.6.1. P o m o c i n w e s t y c y j n a

Intensywność pomocy

102. Intensywność pomocy nie może przekraczać 60 % kwalifikowalnych kosztów inwestycji.
103. W przypadku gdy pomoc inwestycyjna na odnawialne źródła energii przyznawana jest MŚP, istnieje możliwość zwiększenia intensywności pomocy o 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw i o 20 punktów procentowych dla małych przedsiębiorstw zgodnie z poniższą tabelą.

	Intensywność pomocy na odnawialne źródła energii
Małe przedsiębiorstwa	80 %
Średnie przedsiębiorstwa	70 %
Duże przedsiębiorstwa	60 %

104. Jeżeli pomoc na inwestycję przyznaje się na drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji i w oparciu o jasne, przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria, skutecznie gwarantując ograniczenie pomocy do minimum niezbędnego do produkcji energii pochodzącej w największym możliwym stopniu ze źródeł odnawialnych, wówczas intensywność pomocy może wynieść do 100 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji określonych w pkt 105 i 106. Procedura przetargowa musi być niedyskryminacyjna i umożliwić uczestnictwo wystarczającej liczbie spółek. Ponadto budżet związany z procedurą musi być wiążącym ograniczeniem w tym znaczeniu, że nie wszyscy jej uczestnicy mogą otrzymać pomoc. Wreszcie pomoc musi zostać przyznana na podstawie oferty początkowej przedstawionej przez oferenta z wykluczeniem późniejszych negocjacji

Koszty kwalifikowalne

105. W przypadku energii ze źródeł odnawialnych kwalifikowalne koszty inwestycji muszą ograniczać się do dodatkowych kosztów inwestycji ponoszonych przez beneficjenta w porównaniu z tradycyjną elektrownią lub z tradycyjnym systemem ogrzewania o takiej samej mocy pod względem efektywnej produkcji energii.
106. Koszty kwalifikowalne pomniejsza się o wszelkie korzyści i koszty operacyjne związane z dodatkowymi inwestycjami w zakresie odnawialnych źródeł energii i pojawiające się w ciągu pierwszych pięciu lat eksploatacji inwestycji, zgodnie z pkt 81-83.

⁽⁴⁹⁾ Koncepcję »kosztów produkcji« należy rozumieć jako koszty produkcji pomniejszone o kwotę pomocy, ale z uwzględnieniem normalnego poziomu zysku.

3.1.6.2. Pomoc operacyjna

107. Pomoc operacyjna na produkcję energii ze źródeł odnawialnych może być uzasadniona w celu pokrycia różnicy między kosztami produkcji energii ze źródeł odnawialnych a ceną rynkową danego rodzaju energii. Dotyczy to produkcji energii ze źródeł odnawialnych w celu jej późniejszej sprzedaży na rynku, jak również dla celów własnych przedsiębiorstwa.
108. Państwa EFTA mogą przyznać pomoc na odnawialne źródła energii w następujący sposób:
109. Opcja 1
- a) Państwa EFTA mogą przyznać pomoc operacyjną na zrekompensowanie różnicy pomiędzy kosztami produkcji energii ze źródeł odnawialnych, włącznie z amortyzacją dodatkowych inwestycji na rzecz ochrony środowiska, a ceną rynkową takiej energii. Pomoc operacyjną można wówczas przyznać do czasu pełnej amortyzacji zakładu zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości. Wszelka dodatkowa energia wytworzona przez elektrownię nie będzie kwalifikować się do pomocy. Pomoc może jednak również obejmować zwykły zwrot z kapitału.
 - b) W przypadku gdy pomoc przyznaje się zgodnie z lit. a), określając kwotę pomocy operacyjnej, koszty produkcji należy pomniejszyć o wszelką pomoc inwestycyjną przyznaną danemu przedsiębiorstwu na rzecz nowego zakładu. Zgłaszając Urzędowi programy pomocy, państwa EFTA muszą przedstawić dokładne mechanizmy wsparcia, a zwłaszcza metody obliczania kwoty pomocy.
 - c) W przeciwieństwie do większości innych odnawialnych źródeł energii, biomasa wiąże się ze stosunkowo niskimi kosztami inwestycyjnymi, ale wyższymi kosztami operacyjnymi. Urząd będzie zatem otwarty na pomoc operacyjną na produkcję energii odnawialnej z biomasy przekraczającą kwotę inwestycji w przypadku, gdy państwa EFTA mogą wykazać, że łączne koszty ponoszone przez przedsiębiorstwa po amortyzacji zakładu są nadal wyższe niż cena rynkowa energii.
110. Opcja 2
- a) Państwa EFTA mogą również przyznać pomoc na odnawialne źródła energii, korzystając z mechanizmów rynkowych, takich jak zielone certyfikaty czy przetargi. Mechanizmy te pozwalają wszystkim producentom energii ze źródeł odnawialnych pośrednio korzystać z gwarantowanego popytu na wytwarzaną przez nich energię po cenie wyższej niż cena rynkowa energii z tradycyjnych źródeł. Cena ww. zielonych certyfikatów nie jest ustalona z góry, lecz zależy od podaży i popytu.
 - b) W przypadkach, w których stanowią pomoc państwa, mechanizmy te mogą być zatwierdzane przez Urząd, jeśli państwa EFTA mogą wykazać, że pomoc ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia rentowności odnawialnych źródeł energii, o których mowa, w ostatecznym rozrachunku nie prowadzi do nadmiernej rekompensaty i nie odwołuje producentów energii ze źródeł odnawialnych od dążenia do coraz większej konkurencyjności. Urząd Nadzoru EFTA będzie zatwierdzał takie programy pomocy na okres dziesięciu lat.
111. Opcja 3
- Ponadto państwa EFTA mogą przyznać pomoc operacyjną zgodnie z postanowieniami przedstawionymi w pkt 100.

3.1.7. Pomoc na kogenerację

112. Pomoc inwestycyjna i operacyjna na rzecz środowiska na kogenerację będzie uznawana za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, o ile jednostka kogeneracyjna spełnia kryteria określone w definicji wysokosprawnej kogeneracji w pkt 70(11) oraz, w przypadku pomocy inwestycyjnej:
- a) nowa jednostka kogeneracyjna będzie źródłem zasadniczych oszczędności w zakresie energii w porównaniu z oddzielną produkcją energii w rozumieniu dyrektywy 2004/8/WE⁽⁵⁰⁾ i decyzji 2007/74/WE;
 - b) modernizacja istniejącej jednostki kogeneracyjnej lub przekształcenie istniejącej jednostki produkcji mocy w jednostkę kogeneracyjną przyniesie zasadnicze oszczędności w zakresie energii w porównaniu z sytuacją pierwotną.
113. W przypadku pomocy operacyjnej istniejąca jednostka kogeneracyjna musi spełniać zarówno kryteria określone w definicji wysokosprawnej kogeneracji w pkt 70(11), jak i wymóg zasadniczych oszczędności w zakresie energii w porównaniu z oddzielną produkcją energii w rozumieniu dyrektywy 2004/8/WE⁽⁵¹⁾ i decyzji 2007/74/WE.

3.1.7.1. Pomoc inwestycyjna

Intensywność pomocy

114. Intensywność pomocy nie może przekraczać 60 % kwalifikowalnych kosztów inwestycji.
115. W przypadku gdy pomoc inwestycyjna na kogenerację przyznawana jest MŚP, istnieje możliwość zwiększenia intensywności pomocy o 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw i o 20 punktów procentowych dla małych przedsiębiorstw zgodnie z poniższą tabelą.

⁽⁵⁰⁾ Dyrektywa włączona do Porozumienia EOG w pkt 24 załącznika IV.

⁽⁵¹⁾ Zob. przypis 50.

	Intensywność pomocy na kogenerację o wysokiej sprawności
Małe przedsiębiorstwa	80 %
Średnie przedsiębiorstwa	70 %
Duże przedsiębiorstwa	60 %

116. Jeżeli pomoc na inwestycję przyznaje się na drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji i w oparciu o jasne, przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria, skutecznie gwarantując ograniczenie pomocy do minimum niezbędnego do osiągnięcia maksymalnego poziomu oszczędności energii, wówczas intensywność pomocy może wynieść do 100 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji określonych w pkt 117 i 118. Procedura przetargowa musi być niedyskryminacyjna i umożliwić uczestnictwo wystarczającej liczbie spółek. Ponadto budżet związany z procedurą musi być wiążącym ograniczeniem w tym znaczeniu, że nie wszyscy jej uczestnicy mogą otrzymać pomoc. Wreszcie pomoc musi zostać przyznana na podstawie oferty początkowej przedstawionej przez oferenta z wykluczeniem późniejszych negocjacji.

Koszty kwalifikowalne

117. Koszty kwalifikowalne muszą ograniczać się do dodatkowych kosztów inwestycji, niezbędnych do budowy zakładu kogeneracyjnego o wysokiej sprawności w porównaniu z inwestycją referencyjną.
118. Koszty kwalifikowalne pomniejsza się o wszelkie korzyści i koszty operacyjne związane z dodatkowymi inwestycjami i pojawiające się w ciągu pierwszych pięciu lat eksploatacji inwestycji, zgodnie z pkt 81–83.

3.1.7.2. Pomoc operacyjna

119. Pomoc operacyjna na kogenerację o wysokiej sprawności może być przyznana zgodnie z zasadami dotyczącymi pomocy operacyjnej na energię ze źródeł odnawialnych określonymi w sekcji 3.1.6.2:

- a) przedsiębiorstwom zajmującym się dystrybucją energii elektrycznej i ciepła do odbiorców, w przypadku gdy koszty takiego wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła przekraczają ich cenę rynkową. Decyzja co do konieczności pomocy uwzględniać będzie koszty i przychody z tytułu wytwarzania i sprzedaży energii elektrycznej lub ciepła;
- b) do celów przemysłowego wykorzystania wytwarzania energii elektrycznej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła, w przypadku gdy można wykazać, że koszty produkcji jednej jednostki energii za pomocą tej technologii przekraczają cenę rynkową jednej jednostki energii wyprodukowanej w sposób tradycyjny. Koszty produkcji mogą obejmować normalny zwrot z kapitału, pomniejsza się je jednak o wszelkie zyski przedsiębiorstwa z tytułu produkcji ciepła.

3.1.8. Pomoc na efektywne energetycznie ciepłownictwo komunalne

120. Pomoc inwestycyjna na ochronę środowiska w zakresie efektywnych energetycznie komunalnych instalacji ciepłowniczych⁽⁵²⁾ będzie uznawana za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, o ile prowadzi do zasadniczych oszczędności w zakresie energii, a komunalna instalacja ciepłownicza będąca beneficjentem pomocy spełnia kryteria określone w definicji efektywnego energetycznie ciepłownictwa komunalnego w pkt 70(13) oraz:

- a) połączone działania obejmujące generację ciepła (oraz, w przypadku kogeneracji, energii elektrycznej) i jego dystrybucję doprowadzą do zasadniczych oszczędności w zakresie energii; lub
- b) celem inwestycji jest wykorzystanie i dystrybucja ciepła odpadowego dla celów ciepłownictwa komunalnego.

Intensywność pomocy

121. Intensywność pomocy dla instalacji ciepłownictwa komunalnego nie może przekraczać 50 % kwalifikowalnych kosztów inwestycji. Jeżeli pomoc jest przeznaczona tylko na część generacyjną instalacji ciepłownictwa komunalnego, wówczas efektywne energetycznie instalacje komunalnych systemów ciepłowniczych korzystające z odnawialnych źródeł energii lub kogeneracji będą podlegać zasadom, o których mowa odpowiednio w sekcjach 3.1.6 i 3.1.7.
122. W przypadku gdy pomoc inwestycyjna na efektywne energetycznie ciepłownictwo komunalne przyznawana jest MŚP, istnieje możliwość zwiększenia intensywności pomocy o 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw i o 20 punktów procentowych dla małych przedsiębiorstw, zgodnie z tabelą.

	Intensywność pomocy na efektywne energetycznie ciepłownictwo komunalne korzystające z tradycyjnych źródeł energii
Małe przedsiębiorstwa	70 %

⁽⁵²⁾ Z wyjątkiem infrastruktury ciepłownictwa komunalnego, której finansowanie nie wchodzi w zakres niniejszych wytycznych, lecz będzie oceniane wyłącznie na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c).

	Intensywność pomocy na efektywne energetycznie ciepłownictwo komunalne korzystające z tradycyjnych źródeł energii
Średnie przedsiębiorstwa	60 %
Duże przedsiębiorstwa	50 %

123. Jeżeli pomoc na inwestycję przyznaje się na drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji i w oparciu o jasne, przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria, skutecznie gwarantując ograniczenie pomocy do minimum niezbędnego do osiągnięcia maksymalnego poziomu oszczędności energii, wówczas intensywność pomocy może wynieść do 100 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji określonych w pkt 124 i 125. Procedura przetargowa musi być niedyskryminacyjna i umożliwić uczestnictwo wystarczającej liczbie spółek. Ponadto budżet związany z procedurą musi być wiążącym ograniczeniem w tym znaczeniu, że nie wszyscy jej uczestnicy mogą otrzymać pomoc. Wreszcie pomoc musi zostać przyznana na podstawie oferty początkowej przedstawionej przez oferenta z wykluczeniem późniejszych negocjacji.

Koszty kwalifikowalne

124. Koszty kwalifikowalne muszą ograniczać się do dodatkowych kosztów inwestycji, niezbędnych do realizacji inwestycji prowadzącej do efektywnego energetycznie ciepłownictwa komunalnego w porównaniu z inwestycją referencyjną.
125. Koszty kwalifikowalne pomniejsza się o wszelkie korzyści i koszty operacyjne związane z dodatkowymi inwestycjami i pojawiające się w ciągu pierwszych pięciu lat eksploatacji inwestycji, zgodnie z pkt 81-83.

3.1.9. Pomoc na gospodarowanie odpadami

126. Pomoc inwestycyjna na rzecz środowiska na gospodarowanie odpadami innych przedsiębiorstw, w tym na ponowne wykorzystanie, recykling i odzysk, będzie uznawana za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, o ile takie zagospodarowanie jest zgodne z hierarchiczną klasyfikacją zasad gospodarowania odpadami⁽⁵³⁾ i spełnia warunki określone w pkt 127.
127. Pomoc inwestycyjną na gospodarowanie odpadami przyznaje się wyłącznie, o ile spełnione są wszystkie niżej wymienione warunki:
- inwestycja ma na celu ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez inne przedsiębiorstwa («zanieczyszczających») i nie zwiększa zanieczyszczeń emitowanych przez beneficjenta pomocy;
 - pomoc nie zwalnia pośrednio zanieczyszczających z odpowiedzialności spoczywającej na nich na mocy prawa wspólnotowego lub z obciążeń, które należy uznać za normalne koszty prowadzenia działalności przez zanieczyszczających;
 - inwestycja wykracza poza «aktualny stan techniki»⁽⁵⁴⁾ lub wykorzystuje tradycyjne technologie w innowacyjny sposób;
 - przetwarzane materiały zostałyby w przeciwnym razie usunięte lub przetworzone w sposób mniej przyjazny dla środowiska;
 - inwestycja nie zwiększa jedynie popytu na materiały przeznaczone do recyklingu, nie zwiększając jednocześnie ich zbiórki.

Intensywność pomocy

128. Intensywność pomocy nie przekracza 50 % kwalifikowalnych kosztów inwestycji.
129. W przypadku gdy pomoc inwestycyjna na gospodarowanie odpadami przyznawana jest MŚP, istnieje możliwość zwiększenia intensywności pomocy o 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw i o 20 punktów procentowych dla małych przedsiębiorstw zgodnie z poniższą tabelą.

	Intensywność pomocy na gospodarowanie odpadami
Małe przedsiębiorstwa	70 %
Średnie przedsiębiorstwa	60 %
Duże przedsiębiorstwa	50 %

⁽⁵³⁾ Klasyfikacja określona w Komunikacie Komisji dotyczącym przeglądu wspólnotowej strategii gospodarowania odpadami (COM(96) 399 wersja ostateczna z 30.7.1996). W komunikacie tym Komisja podkreśla, że gospodarowanie odpadami stanowi priorytetowy cel Wspólnoty i ma ograniczyć zagrożenia dla środowiska. Koncepcję przetwarzania odpadów należy rozpatrywać z punktu widzenia ponownego wykorzystania, recyklingu i odzysku. Odpady, których produkcji nie można uniknąć, muszą być przetwarzane i usuwane w sposób niepowodujący zagrożenia. W Komunikacie Komisji dotyczącym strategii tematycznej w sprawie zapobiegania powstawaniu odpadów i ich recyklingu (COM(2005) 666) potwierdziła ona swoje zaangażowanie w przestrzeganie tych zasad i dopuściła konkretne środki na rzecz promowania przeciwdziałania powstawaniu odpadów – jak np. ekoprojekt procesów i produktów lub zachęty dla MŚP do stosowania środków zapobiegających powstawaniu odpadów – i ich recyklingu.

⁽⁵⁴⁾ «Aktualny stan techniki» oznacza proces, w ramach którego użycie odpadu do wytworzenia produktu końcowego jest normalną opłacalną praktyką. W stosownych przypadkach koncepcja «aktualnego stanu techniki» wymaga interpretacji z perspektywy europejskiej technologii i wspólnego rynku.

Koszty kwalifikowalne

130. Koszty kwalifikowalne muszą ograniczać się do dodatkowych kosztów inwestycji, niezbędnych do realizacji inwestycji prowadzącej do zagospodarowania odpadów i ponoszonych przez beneficjenta w porównaniu z inwestycją referencyjną, tj. tradycyjnymi metodami produkcji nieobejmującymi zagospodarowania odpadów przy takich samych zdolnościach produkcyjnych. Koszty kwalifikowalne pomniejsza się o koszt takiej inwestycji referencyjnej.
131. Koszty kwalifikowalne pomniejsza się o wszelkie korzyści i koszty operacyjne związane z dodatkowymi inwestycjami w zakresie gospodarowania odpadami i pojawiające się w ciągu pierwszych pięciu lat eksploatacji inwestycji⁽⁵⁵⁾, zgodnie z pkt 81–83.

3.1.10. Pomoc na rekultywację zanieczyszczonych terenów

132. Pomoc inwestycyjna dla przedsiębiorstw na naprawę szkód spowodowanych w środowisku poprzez rekultywację zanieczyszczonych terenów będzie uznawana za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG⁽⁵⁶⁾, o ile prowadzi do poprawy ochrony środowiska. Szkody w środowisku, o których mowa, obejmują pogorszenie jakości gleby lub też wód powierzchniowych lub gruntowych.

W przypadkach gdy zanieczyszczający jest jednoznacznie określony, musi on pokryć koszty rekultywacji zgodnie z zasadą »zanieczyszczający płaci«, a projekt nie kwalifikuje się do pomocy państwa. W tym kontekście »zanieczyszczający« oznacza osobę odpowiedzialną na mocy prawa obowiązującego w każdym państwie EFTA, co pozostaje bez uszczerbku dla przyjęcia zasad wspólnotowych w tym zakresie.

Osoba odpowiedzialna za przeprowadzenie prac może otrzymać pomoc wówczas, gdy zanieczyszczającego nie można zidentyfikować lub nie ma możliwości zobowiązania go do pokrycia kosztów.

Intensywność pomocy

133. Pomoc na rekultywację zanieczyszczonych terenów może sięgać 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Całkowita kwota pomocy w żadnym wypadku nie może przekraczać faktycznych wydatków poniesionych przez przedsiębiorstwo.

Koszty kwalifikowalne

134. Koszty kwalifikowalne stanowią równowartość kosztów prac rekultywacyjnych pomniejszonych o wzrost wartości gruntu. W przypadku działań rekultywacyjnych na zanieczyszczonych terenach wszystkie wydatki poniesione przez przedsiębiorstwo w związku z tymi działaniami prowadzonymi na terenach, które zajmuje, niezależnie od możliwości ujęcia ich w bilansie jako aktywów trwałych, stanowią koszty kwalifikowalne inwestycji.

3.1.11. Pomoc na relokację przedsiębiorstw

135. Pomoc inwestycyjna na relokację przedsiębiorstw z przyczyn związanych z ochroną środowiska będzie uznawana za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, o ile spełnione są niżej wymienione warunki:

- zmiana lokalizacji musi być podyktowana ochroną środowiska lub względami prewencyjnymi oraz być nakazana decyzją administracyjną lub sądową właściwego organu administracji publicznej lub też uzgodniona między przedsiębiorstwem i właściwym organem administracji publicznej;
- przedsiębiorstwo musi spełniać najsurowsze normy w zakresie ochrony środowiska obowiązujące w regionie nowej lokalizacji.

136. Beneficjentem może być:

- przedsiębiorstwo mające siedzibę na terenach miejskich lub na obszarach szczególnie chronionych, odpowiadających obszarom wyznaczonym na podstawie dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory⁽⁵⁷⁾, które zgodnie z prawem (tzn. spełniając wszystkie wymogi prawne, w tym wszystkie obowiązujące je normy w zakresie ochrony środowiska) prowadzi działalność powodującą poważne zanieczyszczenia i z uwagi na tę lokalizację musi przenieść się z miejsca założenia działalności gospodarczej do bardziej odpowiedniego miejsca; lub
- zakład lub instalacja wchodzące w zakres dyrektywy Seveso II⁽⁵⁸⁾.

Intensywność pomocy

137. Intensywność pomocy nie może przekraczać 50 % kwalifikowalnych kosztów inwestycji. Istnieje możliwość zwiększenia intensywności pomocy o 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw i o 20 punktów procentowych dla małych przedsiębiorstw zgodnie z poniższą tabelą.

⁽⁵⁵⁾ Jeśli inwestycje są związane wyłącznie z ochroną środowiska i nie przynoszą innych korzyści ekonomicznych, do określenia kosztów kwalifikowalnych nie stosuje się żadnych dodatkowych potrąceń.

⁽⁵⁶⁾ Prace naprawcze wykonywane przez organy administracji publicznej na należących do nich gruntach jako takie nie są przedmiotem art. 87 Traktatu. Problemy z pomocą państwa mogą się jednak pojawić, jeśli grunty poddane takim działaniom zostaną sprzedane po cenie niższej niż ich wartość rynkowa. Zastosowanie mają tutaj nadal Wspólnotowe wytyczne w sprawie elementów pomocy państwa w sprzedaży gruntów i budynków przez władze publiczne (Dz.U. L 137 z 8.6.2000, Supplement EOG nr 26).

⁽⁵⁷⁾ Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7.

⁽⁵⁸⁾ Dyrektywa włączona do Porozumienia EOG w pkt 23 lit. a) załącznika X.

	Intensywność pomocy na relokację
Małe przedsiębiorstwa	70 %
Średnie przedsiębiorstwa	60 %
Duże przedsiębiorstwa	50 %

Koszty kwalifikowalne

138. W celu określenia kwoty kosztów kwalifikowalnych w przypadku pomocy na relokację Urząd będzie brał pod uwagę przede wszystkim niżej wymienione czynniki.

a) Następujące korzyści:

- (i) dochód z tytułu sprzedaży lub wynajmu/dzierżawy opuszczonego zakładu lub gruntu;
- (ii) rekompensata wypłacona w przypadku wywłaszczenia;
- (iii) inne korzyści związane z przeniesieniem zakładu, a zwłaszcza korzyści wynikające z usprawnienia, przy okazji przeniesienia, stosowanej technologii i zysków księgowych wynikających z lepszego wykorzystania zdolności produkcyjnych zakładu;
- (iv) inwestycje związane ze zwiększeniem zdolności produkcyjnych.

b) Następujące koszty:

- (i) koszty związane z zakupem gruntu lub budową lub zakupem nowego zakładu o takich samych zdolnościach produkcyjnych jak opuszczony zakład;
- (ii) grzywny nałożone na przedsiębiorstwo z tytułu wypowiedzenia umowy najmu/dzierżawy gruntów lub budynków, o ile decyzja administracyjna lub sądowa nakazująca zmianę lokalizacji skutkowałą wcześniejszym wypowiedzeniem tej umowy.

3.1.12. Pomoc dotycząca programów handlu uprawnieniami

139. Programy handlu uprawnieniami mogą obejmować pomoc państwa na różne sposoby, np. jeśli uprawnienia i zezwolenia są przyznawane przez państwo EFTA poniżej ich wartości rynkowej.

140. Pomoc państwa na programy handlu uprawnieniami może zostać uznana za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, o ile spełnione są warunki określone w lit. a)–d) niniejszego punktu oraz pkt 141. Na zasadzie odstępstwa pkt 141 nie ma zastosowania do okresu handlowego kończącego się dnia 31 grudnia 2012 r. w przypadku programów handlu uprawnieniami zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniającą dyrektywę Rady 96/61/WE⁽⁵⁹⁾ («europejski system handlu uprawnieniami do emisji»):

- a) programy handlu uprawnieniami do emisji muszą być przygotowywane w sposób pozwalający osiągnąć cele w zakresie ochrony środowiska wykraczające poza te, które mają być osiągnięte na podstawie norm wspólnotowych obowiązkowych dla przedsiębiorstw, o których mowa;
- b) przydział uprawnień musi odbywać się w sposób przejrzysty, w oparciu o obiektywne kryteria i źródła danych o najwyższej dostępnej jakości, a całkowita kwota uprawnień lub zezwoleń przyznana każdemu przedsiębiorstwu poniżej ich wartości rynkowej nie przekracza jego przewidywanych potrzeb oszacowanych dla sytuacji nieistnienia programu handlu uprawnieniami;
- c) metoda przydziału uprawnień nie może faworyzować określonych przedsiębiorstw lub określonych sektorów, chyba że jest to uzasadnione logiką ekologiczną samego programu, lub w przypadkach, gdy takie zasady są niezbędne dla zachowania spójności z innymi obszarami polityki związanymi z ochroną środowiska;
- d) w szczególności nowe podmioty zasadniczo nie otrzymują uprawnień ani zezwoleń na korzystniejszych warunkach niż istniejące przedsiębiorstwa działające na tych samych rynkach. Przyznawanie większej liczby uprawnień istniejącym instalacjom w porównaniu z nowymi podmiotami nie powinno powodować nadmiernej barier wejścia na rynek.

⁽⁵⁹⁾ Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32. Dyrektywa włączona do Porozumienia EOG w pkt 21 lit. a) (l) załącznika XX.

141. Urząd oceni konieczność i proporcjonalność pomocy państwa udzielonej w ramach programu handlu uprawnieniami w oparciu o następujące kryteria:
- beneficjenci muszą być wybierani w oparciu o obiektywne i przejrzyste kryteria, a pomoc musi być zasadniczo przyznawana w ten sam sposób w odniesieniu do wszystkich konkurentów w tym samym sektorze/właściwym rynku, jeśli są w podobnej sytuacji faktycznej;
 - wystawienie na aukcję wszystkich uprawnień musi prowadzić do znacznego wzrostu kosztów produkcji dla każdego sektora lub każdej kategorii beneficjentów indywidualnych;
 - znacznego wzrostu kosztów produkcji nie można przerzucić na konsumentów bez istotnego ograniczenia sprzedaży. Analizę tę można przeprowadzić, szacując – między innymi – elastyczność cen produktów danego sektora. Szacunki będą dotyczyły właściwego rynku geograficznego. Aby ocenić, czy wzrost kosztów będący wynikiem programu handlu uprawnieniami nie może zostać przerzucony na konsumentów, można wykorzystać szacunki spadku sprzedaży oraz jego wpływu na rentowność przedsiębiorstwa;
 - indywidualne przedsiębiorstwa w sektorze nie są w stanie ograniczyć poziomu emisji tak, aby cena certyfikatów była możliwa do zaakceptowania. Niemożliwe do ograniczenia zużycie można wykazać, stosując poziomy emisji oparte na metodzie gwarantującej najlepszy wynik w EOG i wykorzystując ją jako punkt odniesienia. Każde przedsiębiorstwo, które osiągnie poziom punktu odniesienia, może w pełni wykorzystać uprawnienie odpowiadające wzrostowi kosztów produkcji, który jest wynikiem programu handlu uprawnieniami z wykorzystaniem metody gwarantującej najlepszy wynik i którego nie można przerzucić na konsumentów. Każde przedsiębiorstwo, którego wyniki w zakresie ochrony środowiska są słabsze, korzysta z mniejszych uprawnień, proporcjonalnych do tych wyników.
- 3.2. *Efekt zachęty i konieczność pomocy*
142. Pomoc państwa musi wywoływać efekt zachęty. Pomoc państwa na ochronę środowiska musi powodować zmianę postępowania beneficjenta pomocy prowadzącą do podwyższenia poziomu ochrony środowiska.
143. Urząd jest zdania, że pomoc nie stanowi zachęty dla beneficjenta w tych wszystkich przypadkach, w których projekt został rozpoczęty przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o przyznanie pomocy do władz krajowych.
144. Jeśli projekt objęty pomocą nie został rozpoczęty przed złożeniem wniosku o zatwierdzenie pomocy, uważa się, że wymóg efektu zachęty jest automatycznie spełniony dla wszystkich kategorii pomocy przyznanej MŚP, z wyjątkiem przypadków, kiedy pomoc trzeba ocenić zgodnie z zasadami szczegółowej oceny określonymi w rozdziale 5.
145. W przypadku wszystkich pozostałych projektów Urząd będzie wymagała od państwa EFTA dokonującego zgłoszenia wykazania efektu zachęty.
146. W celu wykazania efektu zachęty dane państwo EFTA musi udowodnić, że bez pomocy, tj. w sytuacji alternatywnej, rozwiązanie alternatywne bardziej przyjazne środowisku nie zostałyby przyjęte. W tym celu państwo EFTA musi przedstawić informacje wykazujące, że:
- sytuacja alternatywna jest wiarygodna;
 - koszty kwalifikowalne obliczono zgodnie z metodą określoną w pkt 81, 82 i 83 powyżej; oraz
 - inwestycja nie byłaby wystarczająco rentowna bez pomocy, z należyтым uwzględnieniem korzyści związanych z inwestycją bez udziału pomocy, w tym wartości uprawnień, które mogą przysługiwać danemu przedsiębiorstwu po przeprowadzeniu przyjaznej środowisku inwestycji.
- 3.3. *Zgodność pomocy z Porozumieniem EOG na mocy art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia EOG*
147. Pomoc na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania, które stanowią priorytet z punktu widzenia ochrony środowiska, można uważać za zgodną z Porozumieniem EOG zgodnie z art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia EOG, o ile spełnione są następujące warunki:
- wniosek w sprawie pomocy dotyczy projektu, który jest szczególnie i ma jasno określone warunki realizacji, w tym uczestników, cele, rezultaty oraz sposób osiągnięcia celów i rezultatów. Urząd może również uznać za projekt grupę projektów;
 - projekt musi stanowić przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania: projekt musi mieć konkretny, godny naśladowania i rozpoznawalny wkład w interes EOG w zakresie ochrony środowiska, np. odgrywając istotną rolę w ramach strategii ochrony środowiska EOG lub Unii Europejskiej. Korzyść uzyskana dzięki osiągnięciu celu projektu nie może ograniczać się do państwa członkowskiego lub państw EFTA realizujących projekt, lecz musi obejmować cały EOG. Projekt musi wносить istotny wkład w osiągnięcie celów EOG lub Wspólnoty. Fakt realizowania projektu przez przedsiębiorstwa w różnych państwach EFTA nie jest wystarczający;
 - pomoc jest konieczna i zachęca do realizacji projektu, który musi wiązać się z wysokim stopniem ryzyka;
 - projekt ma duże znaczenie z uwagi na jego rozmiar: musi być znaczący pod względem rozmiaru i mieć istotny pozytywny wpływ na środowisko.

148. Aby umożliwić Urzędowi odpowiednią ocenę takich projektów, wspólne europejskie zainteresowanie musi mieć wymiar praktyczny: przykładowo należy wykazać, że projekt skutkuje osiągnięciem znacznego postępu w zakresie osiągnięcia szczególnych celów EOG lub Wspólnoty w zakresie ochrony środowiska.
149. Urząd będzie przychylniej rozpatrywać zgłoszone projekty, jeśli beneficjent będzie wnosił do nich istotny wkład własny. Podobnie przychylniej rozpatrywać będzie projekty, w które zaangażowane będą przedsiębiorstwa ze znacznej liczby państw EFTA.
150. Gdy pomoc uznawana jest za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia EOG, Urząd może zatwierdzić wyższe stawki pomocy niż określone w niniejszych wytycznych.

4. Pomoc w postaci ulg lub zwolnień podatkowych w odniesieniu do podatków na ochronę środowiska

151. Pomoc w postaci ulg lub zwolnień podatkowych w odniesieniu do podatków na ochronę środowiska będzie uznana za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, o ile przyczynia się co najmniej pośrednio do poprawy poziomu ochrony środowiska, a zwolnienia lub ulgi podatkowe nie podważają ogólnego celu pomocy.
152. Ulgi lub zwolnienia podatkowe w odniesieniu do podatków odpowiadających podatkom zharmonizowanym we Wspólnocie, szczególnie podatkom zharmonizowanym na mocy dyrektywy 2003/96/WE, mogą zostać zatwierdzone zgodnie z art. 61 Porozumienia EOG, jeżeli są zgodne z odpowiednimi, mającymi zastosowanie przepisami prawodawstwa wspólnotowego i spełniają ograniczenia i warunki w nich przewidziane⁽⁶⁰⁾.
153. Pomoc w postaci ulg lub zwolnień podatkowych w odniesieniu do podatków odpowiadających podatkom na ochronę środowiska zharmonizowanym we Wspólnocie uważa się za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG przez okres dziesięciu lat, o ile beneficjent odprowadza podatek odpowiadający wysokości równej co najmniej minimalnemu poziomowi podatku wspólnotowego określonego w odpowiedniej dyrektywie⁽⁶¹⁾.
154. Pomoc w postaci ulg lub zwolnień podatkowych w odniesieniu do podatków na ochronę środowiska innych niż te, o których mowa w pkt 153⁽⁶²⁾, uważa się za zgodną z Porozumieniem EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG przez okres dziesięciu lat, o ile spełnione są warunki określone w pkt 155–159.
155. Analizując programy podatkowe zawierające elementy pomocy państwa w postaci ulg lub zwolnień z takich podatków, Urząd zbada przede wszystkim konieczność i proporcjonalność pomocy oraz jej skutki na poziomie danych sektorów gospodarczych.
156. W tym celu Urząd będzie korzystał z informacji przekazanych przez państwa EFTA. Powinny one dotyczyć, z jednej strony, danego sektora (sektorów) lub kategorii beneficjentów objętych zwolnieniem/ulgą, a z drugiej strony sytuacji głównych beneficjentów w każdym sektorze oraz tego, jak opodatkowanie może przyczynić się do ochrony środowiska. Sektory objęte zwolnieniem należy odpowiednio opisać i przekazać listę największych beneficjentów dla każdego sektora (uwzględniając przede wszystkim obroty, udział w rynku i wysokość podstawy opodatkowania). Należy przekazać informacje dotyczące metod gwarantujących najlepsze wyniki w EOG dla każdego sektora odnośnie do ograniczenia szkód ekologicznych, które jest celem podatku.
157. Ponadto pomoc w postaci ulg lub zwolnień z podatków na ochronę środowiska musi być konieczna i proporcjonalna.
158. Urząd uzna pomoc za konieczną, jeśli łącznie zostaną spełnione następujące warunki:
- beneficjenci muszą być wybierani w oparciu o obiektywne i przejrzyste kryteria, a pomoc musi być zasadniczo przyznawana w ten sam sposób w odniesieniu do wszystkich konkurentów w tym samym sektorze/rynku właściwym⁽⁶³⁾, jeśli są w podobnej sytuacji faktycznej;
 - podatek na ochronę środowiska bez ulgi musi prowadzić do znacznego wzrostu kosztów produkcji dla każdego sektora lub każdej kategorii beneficjentów indywidualnych⁽⁶⁴⁾;

⁽⁶⁰⁾ Warunek zgodności z odpowiednimi, mającymi zastosowanie przepisami prawodawstwa wspólnotowego jest warunkiem stosowanym jedynie na potrzeby oceny zgodności środka z niniejszymi wytycznymi. Zob. pkt 10 powyżej.

⁽⁶¹⁾ Zob. pkt 70 (15).

⁽⁶²⁾ Np. ulgi lub zwolnienia z podatków, które nie są objęte prawodawstwem wspólnotowym lub nie przekraczają minimalnego wspólnotowego poziomu podatkowego.

⁽⁶³⁾ Zgodnie z definicją zawartą w Obwieszczeniu Urzędu w sprawie definicji rynku właściwego do celów prawa konkurencji w EOG (Dz.U. L 200 z 16.7.1998, s. 48, Suplement EOG nr 28 z 16.7.1998, s. 3).

⁽⁶⁴⁾ W odniesieniu do produktów energetycznych i energii elektrycznej uznaje się, że »zakład energochłonny« w rozumieniu art. 17 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2003/96/WE spełnia to kryterium w okresie obowiązywania tego przepisu.

- c) znacznego wzrostu kosztów produkcji nie można przerzucić na konsumentów bez istotnego ograniczenia sprzedaży. W tym kontekście państwa EFTA mogą przedstawić szacunki między innymi elastyczności cen produktów danego sektora na właściwym rynku geograficznym⁽⁶⁵⁾, a także szacunki spadku sprzedaży lub zysków przedsiębiorstw w danym sektorze/danej kategorii.
159. Urząd uzna pomoc za proporcjonalną w przypadku spełnienia jednego z poniższych warunków:
- a) w programie pomocy ustala się kryteria, zgodnie z którymi każdy beneficjent indywidualny płaci taką część stawki podatku krajowego, która zasadniczo odpowiada jego wynikom w zakresie ochrony środowiska w porównaniu z wynikami odnoszącymi się do metody gwarantującej najlepszy wynik w EOG. Zgodnie z programem pomocy każde przedsiębiorstwo, które osiągnie poziom punktu odniesienia, może w pełni wykorzystać ulgę odpowiadającą wzrostowi kosztów produkcji, który jest wynikiem podatku, z wykorzystaniem metody gwarantującej najlepszy wynik, i którego nie można przerzucić na konsumentów. Każde przedsiębiorstwo, którego wyniki w zakresie ochrony środowiska są słabsze, korzysta z mniejszych ulg, proporcjonalnych do tych wyników;
 - b) beneficjenci pomocy płacą co najmniej 20 % podatku krajowego, chyba że niższą stawkę można uzasadnić ograniczonym zakłóceniem konkurencji;
 - c) zwolnienia lub ulgi są uzależnione od zawarcia umów pomiędzy danym państwem EFTA a przedsiębiorstwami lub związkami przedsiębiorstw będącymi odbiorcami pomocy, na mocy których przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw zobowiązują się do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska, których skutki są tożsame z zastosowaniem lit. a) lub b) lub minimalnego wspólnotowego poziomu podatkowego. Takie umowy lub zobowiązania mogą odnosić się, między innymi, do zmniejszenia zużycia energii, zmniejszenia emisji zanieczyszczeń lub innych działań na rzecz ochrony środowiska i muszą spełniać następujące warunki:
 - (i) treść umów musi być negocjowana przez każde państwo EFTA i musi przede wszystkim określać cele oraz harmonogram ich osiągnięcia;
 - (ii) państwa EFTA muszą zapewnić niezależne⁽⁶⁶⁾ i terminowe monitorowanie zobowiązań zawartych w umowach;
 - (iii) umowy muszą podlegać okresowym przeglądom w świetle rozwoju technologicznego i innego oraz zawierać skuteczne postanowienia dotyczące kar stosowanych w przypadku niewywiązania się ze zobowiązań.

5. Zgodność pomocy z Porozumieniem EOG określana na podstawie oceny szczegółowej

5.1. Środki poddawane ocenie szczegółowej

160. Aby umożliwić Urzędowi przeprowadzenie dokładniejszej oceny znacznych kwot pomocy przyznanej w ramach zatwierdzonych programów oraz podjęcie decyzji, czy taka pomoc jest zgodna z Porozumieniem EOG, państwo EFTA musi zgłosić ją z wyprzedzeniem w stosunku do każdego indywidualnego przypadku pomocy inwestycyjnej lub operacyjnej przyznanej w ramach zatwierzonego programu lub indywidualnie, gdy pomoc spełnia niżej wymienione warunki⁽⁶⁷⁾:
- a) dla środków objętych rozporządzeniem o wyłączeniu grupowym: wszystkie przypadki zgłoszone Urzędowi w następstwie obowiązku indywidualnego zgłaszania pomocy zgodnie z zasadami, o których mowa w rozporządzeniu o wyłączeniu grupowym.
 - b) dla środków indywidualnych objętych niniejszymi wytycznymi⁽⁶⁸⁾: wszystkie niżej wymienione przypadki:
 - (i) pomoc inwestycyjna: gdy kwota pomocy dla jednego przedsiębiorstwa przekracza 7,5 mln EUR (nawet jeśli stanowi część zatwierzonego programu pomocy);
 - (ii) pomoc operacyjna na oszczędzanie energii: gdy kwota pomocy dla jednego przedsiębiorstwa na okres 5 lat przekracza 5 mln EUR;
 - (iii) pomoc operacyjna na wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych lub wytwarzanie energii w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła ze źródeł odnawialnych: gdy pomoc przyznana jest na instalacje wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych w zakładach, w których związana z nią moc (w zakresie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych) przekracza 125 MW;
 - (iv) pomoc operacyjna na produkcję biopaliw: gdy pomoc przyznana jest na instalację do produkcji biopaliw w zakładach, w których związana z nią wielkość produkcji w skali roku przekracza 150 000 t.;
 - (v) pomoc operacyjna na kogenerację: gdy pomoc przyznana jest na instalację kogeneracyjną, a związana z nią moc (w zakresie wytwarzania energii z kogeneracji) przekracza 200 MW. Pomoc na produkcję ciepła z kogeneracji oceniana będzie w kontekście zgłoszenia na podstawie mocy.

⁽⁶⁵⁾ Zgodnie z definicją zawartą w Obwieszczeniu Urzędu w sprawie definicji rynku właściwego do celów prawa konkurencji w EOG (Dz.U. L 200 z 16.7.1998, s. 48, Suplement EOG nr 28 z 16.7.1998, s. 3).

⁽⁶⁶⁾ Fakt, czy monitorowanie przeprowadza organ prywatny lub państwowy, nie wpływa na niezależność.

⁽⁶⁷⁾ Przepis ten ma również zastosowanie bez względu na to, czy beneficjent indywidualny korzysta jednocześnie z ulgi lub zwolnienia podatkowego ocenionego zgodnie z rozdziałem 4.

⁽⁶⁸⁾ Ulgi i zwolnienia z podatków na ochronę środowiska objęte rozdziałem 4 niniejszych wytycznych nie podlegają ocenie szczegółowej. Jednak pomoc udzielona w formie zwolnień lub ulg podatkowych zgodnie z rozdziałem 3 będzie podlegała szczegółowej ocenie, jeżeli przekroczone zostaną progi przewidziane w rozdziale 5.

161. Państwa EFTA mogą przyznać pomoc operacyjną na nowe zakłady wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych na podstawie obliczenia unikniętych kosztów zewnętrznych. Jeżeli kwotę pomocy określa się z wykorzystaniem tej metody, środek musi być zgłoszony i podlega szczegółowej ocenie bez względu na progi określone w pkt 160 (iii). Koszty zewnętrzne, których uniknięto, to pieniężne ujęcie dodatkowych szkód społecznych i ekologicznych, jakie poniosłoby społeczeństwo w przypadku wytworzenia takiej samej ilości energii przez zakład produkcyjny, którego działalność opiera się na pozyskiwaniu energii z tradycyjnych źródeł. Będą one obliczane na podstawie różnicy pomiędzy z jednej strony kosztami zewnętrznymi wygenerowanymi, a nie zapłaconymi przez producentów energii ze źródeł odnawialnych a z drugiej – kosztami zewnętrznymi wygenerowanymi, a nie zapłaconymi przez producentów energii ze źródeł tradycyjnych. W celu przeprowadzenia tych obliczeń państwo EFTA będzie musiało zastosować metodę uznaną w skali międzynarodowej i zatwierdzoną przez Urząd. Między innymi będzie musiało przedstawić uzasadnioną i konkretną analizę kosztów porównawczych, wraz z oceną kosztów zewnętrznych konkurencyjnych producentów energii, aby wykazać, że pomoc rzeczywiście rekompensuje uniknięte koszty zewnętrzne.
162. W każdym wypadku kwota pomocy przyznanej producentom, która przekracza kwotę pomocy wynikającą z opcji 1 (por. pkt 109) dla pomocy operacyjnej na odnawialne źródła energii, musi zostać przez przedsiębiorstwa ponownie zainwestowana w odnawialne źródła energii, zgodnie z sekcją 3.1.6.1.
163. O ile państwa EFTA będą współpracować w pełnym zakresie i przekażą na czas odpowiednie informacje, Urząd podejmie wszelkie możliwe starania, aby przeprowadzić postępowanie wyjaśniające w wyznaczonym czasie. Zachęca się państwa EFTA do przedstawiania wszystkich elementów, które uznają za przydatne do oceny danego przypadku. Państwa EFTA mogą opierać się zwłaszcza na dokonanych w przeszłości ocenach programów lub środków pomocy państwa, ocenach oddziaływania sporządzonych przez organ przyznający pomoc i innych opracowaniach dotyczących ochrony środowiska.
164. Szczegółowa ocena jest oceną proporcjonalną, uzależnioną od tego, w jakim stopniu dany przypadek może zakłócić konkurencję. Zgodnie z powyższym przeprowadzenie szczegółowej oceny niekoniecznie oznacza potrzebę wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego, aczkolwiek może się tak zdarzyć w przypadku niektórych środków.
- 5.2. *Kryteria oceny ekonomicznej indywidualnych przypadków*
165. Szczegółowa ocena zostanie przeprowadzona na podstawie pozytywnych i negatywnych elementów wymienionych w sekcjach 5.2.1 i 5.2.2, które będą wykorzystane oprócz kryteriów określonych w rozdziale 3. Określonych tam poziomów intensywności pomocy nie można w żadnym wypadku przekroczyć. Ponadto zostanie przeprowadzona dokładna ocena na podstawie szczególnych elementów pozytywnych i negatywnych, odpowiednich dla rodzaju lub formy pomocy.
- 5.2.1. *Pozytywne skutki pomocy*
166. Fakt, że pomoc skłania przedsiębiorstwa do wniesienia wkładu w ochronę środowiska, którego to działania nie podjęłyby w przeciwnym razie, stanowi główny pozytywny element, który należy uwzględnić, oceniając zgodność pomocy z Porozumieniem EOG.
- 5.2.1.1. *Istnienie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku*
167. Urząd nie będzie na ogół kwestionować faktu istnienia negatywnych skutków zewnętrznych związanych z określonymi rodzajami zachowań lub wykorzystaniem określonych dóbr szkodliwych dla środowiska, będzie jednak sprawdzać, czy pomoc państwa ma na celu zlikwidowanie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku poprzez wywieranie znacznego wpływu na ochronę środowiska. W tym kontekście Urząd zwróci szczególną uwagę na przewidywany wkład środka pomocy w ochronę środowiska (w kategoriach ilościowych) oraz docelowy poziom ochrony środowiska w porównaniu z normami obowiązującymi we Wspólnocie lub w innych państwach EFTA.
168. Urząd przeanalizuje także przesłanki, które mogą uzasadniać pomoc na dostosowanie do norm krajowych surowszych niż normy wspólnotowe. Urząd zwróci szczególną uwagę na charakter, rodzaj i lokalizację głównych konkurentów beneficjenta pomocy, koszty wdrożenia norm krajowych (programów handlu uprawnieniami) obciążających beneficjenta pomocy w przypadku nieprzyznania pomocy oraz porównawcze koszty wdrożenia tych norm po stronie głównych konkurentów beneficjenta pomocy.
- 5.2.1.2. *Właściwe instrumenty*
169. Uwzględniony zostanie fakt, czy pomoc państwa jest właściwym instrumentem do osiągnięcia celu ochrony środowiska, zważywszy że inne instrumenty w mniejszym stopniu zakłócające konkurencję mogą prowadzić do osiągnięcia takiego samego rezultatu, a pomoc państwa może naruszać zasadę »zanieczyszczający płaci«.
170. W analizie zgodności z Porozumieniem EOG Urząd zwróci uwagę zwłaszcza na wszelkie oceny oddziaływania proponowanego środka przygotowane przez dane państwo EFTA, w tym kwestie dotyczące wykorzystania innych rozwiązań niż pomoc państwa oraz dowody na przestrzeganie zasady »zanieczyszczający płaci«.

5.2.1.3. Efekt zachęty i konieczność pomocy

171. Pomoc państwa przyznawana na cele związane z ochroną środowiska zawsze musi wywoływać efekt zachęty, tzn. powodować zmianę postępowania beneficjenta prowadzącą do podwyższenia poziomu ochrony środowiska. Pomocy nie można uznać za konieczną wyłącznie z uwagi na podwyższenie poziomu ochrony środowiska. Korzyści wynikające z nowych inwestycji lub nowych metod produkcji nie ograniczają się zazwyczaj do ich wpływu na środowisko.
172. Poza obliczeniem kosztów dodatkowych, o którym mowa w rozdziale 3, Urząd w swojej analizie uwzględni następujące aspekty:
- a) scenariusz alternatywny: należy przedstawić informacje dotyczące konkretnych działań, których przedsiębiorstwo nie podjęłoby bez pomocy, np. nowa inwestycja, bardziej przyjazny środowisku proces produkcyjny lub nowy, bardziej przyjazny środowisku produkt;
 - b) przewidywany skutek w zakresie ochrony środowiska związany ze zmianą w zachowaniu przedsiębiorstwa: konieczne jest istnienie przynajmniej jednego z następujących elementów:
 - (i) zwiększenie poziomu ochrony środowiska: ograniczenie szczególnego rodzaju zanieczyszczeń, które nie nastąpiłoby bez udziału pomocy;
 - (ii) zwiększenie tempa wdrażania przyszłych norm: ograniczenie zanieczyszczeń, które następuje wcześniej dzięki pomocy;
 - c) korzyści produkcyjne: jeśli występują inne korzyści związane z inwestycją pod względem większej wydajności, zdolności produkcyjnej, obniżenia kosztów lub jakości, efekt zachęty jest zazwyczaj mniejszy. Ma to miejsce przede wszystkim w przypadku, gdy korzyści w całym okresie eksploatacji inwestycji są znaczne, nawet do tego stopnia, że dodatkowe koszty związane z ochroną środowiska zwrócą się nawet bez udziału pomocy;
 - d) warunki rynkowe: na niektórych rynkach, szczególnie z uwagi na wizerunek produktu i oznakowanie metody produkcji, może istnieć presja konkurencyjna związana z utrzymaniem wysokiego poziomu ochrony środowiska. Jeśli można wykazać, że poziom ochrony środowiska jest na skutek pomocy wyższy niż poziom wynikający z normalnego zachowania przedsiębiorstw, jest bardziej prawdopodobne, że pomoc ma efekt zachęty;
 - e) potencjalne przyszłe normy obowiązkowe: jeśli na szczeblu Wspólnoty prowadzone są negocjacje w sprawie wprowadzenia nowych lub surowszych norm obowiązkowych, do których osiągnięcia ma prowadzić dany środek, efekt zachęty jest zazwyczaj mniejszy;
 - f) poziom ryzyka: jeśli istnieje szczególne ryzyko, że inwestycja będzie mniej wydajna niż przewidywano, efekt zachęty jest zazwyczaj większy;
 - g) poziom rentowności: jeśli poziom rentowności działania jest ujemny w okresie pełnej amortyzacji inwestycji lub planowanego okresu obowiązywania pomocy operacyjnej, biorąc pod uwagę wszystkie korzyści i ryzyka wymienione w tym punkcie, pomoc zazwyczaj będzie miała efekt zachęty.
173. W przypadkach gdy przedsiębiorstwo przystosowuje się do norm krajowych surowszych niż normy wspólnotowe lub norm przyjętych w przypadku braku norm wspólnotowych, Urząd sprawdzi, czy beneficjent pomocy byłby tym poważnie dotknięty pod względem wzrostu kosztów i nie byłby w stanie ponieść kosztów związanych z natychmiastowym wdrożeniem norm krajowych.

5.2.1.4. Proporcjonalność pomocy

174. Państwo EFTA powinno wykazać, że pomoc jest konieczna, jej kwota jest ograniczona do minimum a proces selekcji jest proporcjonalny. W swojej analizie Urząd weźmie pod uwagę następujące elementy:
- a) właściwe obliczenie kosztów kwalifikowalnych: dowody na to, że koszty kwalifikowalne faktycznie ograniczono do kosztów dodatkowych koniecznych do osiągnięcia poziomu ochrony środowiska;
 - b) proces selekcji: proces selekcji powinien być prowadzony w sposób niedyskryminujący, przejrzysty i otwarty, nie wykluczając niepotrzebnie przedsiębiorstw, które mogą konkurować z projektami ukierunkowanymi na te same cele w zakresie ochrony środowiska. Proces selekcji powinien prowadzić do wyboru beneficjentów, którzy mogą osiągnąć cel w zakresie ochrony środowiska przy najmniejszej kwocie pomocy lub w sposób najbardziej efektywny pod względem kosztów;
 - c) pomoc ograniczona do minimum: dowody na to, że kwota pomocy nie przekracza przewidywanego braku rentowności włącznie z normalną stopą zwrotu w okresie pełnej amortyzacji inwestycji.

5.2.2. Analiza zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej

175. Przy ocenie negatywnych skutków środka pomocy Urząd skupi się w swojej analizie zakłóceń konkurencji na przewidywalnym wpływie pomocy na rzecz ochrony środowiska na konkurencję między przedsiębiorstwami na właściwych rynkach produktowych⁽⁶⁹⁾.

⁽⁶⁹⁾ Pomoc może oddziaływać na szereg rynków, ponieważ jej wpływ może wykraczać poza rynek odpowiadający wspieranej działalności i dotyczyć także innych rynków, które są z nim powiązane z uwagi na to, że stanowią kolejne, poprzednie lub uzupełniające ogniwo procesu produkcji/dystrybucji lub na których beneficjent jest już obecny lub może zaistnieć w niedalekiej przyszłości.

176. Jeśli pomoc jest proporcjonalna, a w szczególności jeśli w obliczeniu dodatkowych kosztów inwestycji lub kosztów operacyjnych wzięto pod uwagę wszystkie korzyści dla przedsiębiorstwa, prawdopodobne jest ograniczenie negatywnego wpływu pomocy. Jednak, jak wspomniano w sekcji 1.1.1, nawet jeśli pomoc jest proporcjonalna i konieczna, aby dane przedsiębiorstwo podniosło poziom ochrony środowiska, może ona prowadzić do zmiany zachowania przedsiębiorstwa powodującej zakłócenie konkurencji. Przedsiębiorstwo zorientowane na zysk będzie jednak zazwyczaj podnosić poziom ochrony środowiska w sposób wykraczający poza obowiązkowe wymagania tylko wtedy, gdy uzna, że przyniesie mu to przynajmniej pewne nieznaczne korzyści.
177. Na początek Urząd oceni prawdopodobieństwo tego, że pomoc umożliwi beneficjentowi zwiększenie lub utrzymanie poziomu sprzedaży. Urząd uwzględni w szczególności następujące elementy:
- a) ograniczenie lub rekompensata jednostkowych kosztów produkcji: jeśli nowe wyposażenie ⁽⁷⁰⁾ prowadzi do niższych jednostkowych kosztów produkcji w porównaniu z sytuacją bez pomocy lub jeśli pomoc rekompensuje część kosztów operacyjnych, prawdopodobnie beneficjent zwiększy sprzedaż. Im bardziej produkt jest podatny na zmiany cen, tym większe zakłócenie konkurencji;
 - b) bardziej przyjazny środowisku proces produkcji: jeśli beneficjent otrzyma bardziej przyjazny środowisku proces produkcji i jeśli zwykle poprzez wizerunek lub oznakowanie produkt wyróżnia się w oczach konsumentów z uwagi na poziom ochrony środowiska, prawdopodobnie beneficjent zwiększy sprzedaż. Im bardziej konsumenci cenią ekologiczne cechy produktów, tym większe zakłócenie konkurencji;
 - c) nowy produkt: jeśli beneficjent otrzyma nowy produkt lub produkt wyższej jakości, prawdopodobnie zwiększy sprzedaż i być może zyska przewagę z racji pierwszeństwa. Im bardziej konsumenci cenią ekologiczne cechy produktów, tym większe zakłócenie konkurencji.

5.2.2.1. Dynamiczne zachęty/wypieranie z rynku

178. Pomoc państwa na ochronę środowiska może być wykorzystana strategicznie do promowania innowacyjnych, przyjaznych środowisku technologii, aby dać krajowym producentom przewagę wynikającą z pierwszeństwa. Skutkiem tego może być zakłócenie dynamicznych zachęt oraz wyparcie inwestycji w niektóre technologie z innych państw EFTA i koncentracja tych technologii w jednym państwie. Efekt jest tym większy, im bardziej konkurenci ograniczają swoje działania innowacyjne w porównaniu ze scenariuszem alternatywnym (brak pomocy).
179. W swojej analizie Urząd weźmie pod uwagę następujące elementy:
- a) kwota pomocy: im wyższa kwota pomocy, tym większe prawdopodobieństwo, że część pomocy może być wykorzystana na zakłócenie konkurencji. Ma to miejsce zwłaszcza w przypadku, gdy kwota pomocy jest wysoka w stosunku do zakresu ogólnej działalności beneficjenta;
 - b) częstotliwość pomocy: jeśli przedsiębiorstwo otrzymuje pomoc co jakiś czas, jest bardziej prawdopodobne, że zakłóci to dynamiczne zachęty;
 - c) czas trwania pomocy: jeśli pomoc operacyjna przyznana jest na długi czas, zakłócenie konkurencji jest bardziej prawdopodobne;
 - d) stopniowe zmniejszanie pomocy: jeśli pomoc operacyjna zmniejsza się w czasie, przedsiębiorstwo będzie miało zachętę do poprawy efektywności, a zakłócenie dynamicznych zachęt będzie ulegało zmniejszeniu z upływem czasu;
 - e) gotowość spełnienia przyszłych norm: jeśli pomoc pozwoli danemu przedsiębiorstwu spełnić nowe normy wspólnotowe, których przyjęcie ma nastąpić w przewidywalnej przyszłości, inwestycja objęta pomocą spowoduje obniżenie kosztów inwestycji, które przedsiębiorstwo i tak musiałoby zrealizować;
 - f) poziom norm regulacyjnych w odniesieniu do celów w zakresie ochrony środowiska: im niższy poziom obowiązkowych wymagań, tym większe ryzyko, że pomoc wykraczająca poza obowiązkowe wymagania nie jest konieczna i wyprze z rynku inwestycje lub zostanie wykorzystana w sposób zakłócający dynamiczne zachęty;
 - g) ryzyko wzajemnego subsydiowania: w przypadku gdy przedsiębiorstwo wytwarza szeroką gamę produktów lub wytwarza ten sam produkt w drodze tradycyjnego procesu produkcyjnego i procesu produkcyjnego przyjaznego dla środowiska, ryzyko wzajemnego subsydiowania jest większe;
 - h) neutralność technologiczna: w przypadku gdy środek skupia się jedynie na jednej technologii, ryzyko zakłócenia dynamicznych zachęt jest większe;

⁽⁷⁰⁾ Obliczenie kosztów dodatkowych może nie uwzględniać w pełni wszystkich korzyści operacyjnych, ponieważ nie są one potrącone przez okres eksploatacji inwestycji. Ponadto uwzględnienie niektórych rodzajów korzyści może być trudne, np. tych powiązanych ze wzrostem wydajności i produkcji przy niezminionej zdolności produkcyjnej.

- i) konkurencyjna innowacja: w przypadku gdy zagraniczni konkurenci opracowują konkurencyjne technologie (konkurencja w dziedzinie innowacji), ryzyko, że pomoc zakłóci dynamiczne zachęty jest większe.

5.2.2.2. Utrzymanie na rynku nieefektywnych przedsiębiorstw

180. Pomoc państwa na ochronę środowiska może być uzasadniona jako mechanizm przejściowy zmierzający do pełnego przypisania negatywnych skutków zewnętrznych związanych z ochroną środowiska. Nie powinna ona służyć przyznawaniu niepotrzebnego wsparcia przedsiębiorstwom, które nie są w stanie dostosować się do norm i technologii bardziej przyjaznych dla środowiska z uwagi na niski poziom efektywności. W swojej analizie Urząd weźmie pod uwagę następujące elementy:

- a) rodzaj beneficjentów: w przypadku gdy wydajność beneficjenta jest stosunkowo niska, a jego kondycja finansowa słaba, jest bardziej prawdopodobne, że pomoc przyczyni się do sztucznego utrzymania przedsiębiorstwa na rynku;
- b) nadmiar zdolności produkcyjnych w sektorze objętym pomocą: w sektorach, w których występuje nadmiar zdolności produkcyjnych, pomoc inwestycyjna grozi podtrzymaniem nadmiaru zdolności produkcyjnych i utrzymaniem nieefektywnych struktur rynkowych;
- c) normalne postępowanie w sektorze objętym pomocą: jeśli inne przedsiębiorstwa działające w sektorze, nie otrzymując pomocy, osiągnęły ten sam poziom ochrony środowiska, jest bardziej prawdopodobne, że pomoc będzie służyć utrzymaniu nieefektywnych struktur rynkowych. Zatem im słabsze są dowody na to, że beneficjent przestrzega zasady „zanieczyszczający płaci” oraz im większą część zewnętrznych kosztów związanych z ochroną środowiska internalizują jego konkurencji, tym większe jest zakłócenie konkurencji;
- d) relatywne znaczenie pomocy: im większe ograniczenie/rekompensata zmiennych kosztów produkcji, tym większe zakłócenie konkurencji;
- e) proces selekcji: jeżeli proces selekcji przeprowadza się w sposób niedyskryminacyjny, przejrzysty i otwarty, jest mniej prawdopodobne, że pomoc przyczyni się do sztucznego utrzymywania przedsiębiorstwa na rynku. Im bardziej rozległy (pod względem rozmiaru rynku właściwego) i konkurencyjny (pod względem systemu aukcji/zamówień) jest proces przydzielania dotacji, tym mniejsze zakłócenie konkurencji;
- f) selektywność: jeśli środek, na mocy którego udziela się pomocy, obejmuje stosunkowo dużą liczbę potencjalnych beneficjentów, obejmuje wszystkie przedsiębiorstwa na rynku właściwym i nie wyklucza przedsiębiorstw, które mogłyby zrealizować ten sam cel związany z ochroną środowiska, jest mniej prawdopodobne, że pomoc przyczyni się do utrzymania na rynku nierentownych przedsiębiorstw.

5.2.2.3. Siła rynkowa/zachowanie wykluczające

181. Pomoc na ochronę środowiska beneficjent może wykorzystać do wzmocnienia lub utrzymania swojej siły rynkowej na danym rynku produktowym. Urząd będzie oceniać siłę rynkową danego beneficjenta przed udzieleniem pomocy, a także zmianę siły rynkowej, której można oczekiwać w wyniku udzielenia pomocy. Pomoc na ochronę środowiska przyznana beneficjentowi o znacznej sile rynkowej może być przez niego wykorzystana do wzmocnienia lub utrzymania siły rynkowej poprzez dalsze różnicowanie produktów lub wykluczanie konkurentów. Prawdopodobieństwo zastrzeżeń ze strony Urzędu w odniesieniu do siły rynkowej będzie niewielkie w przypadku rynków, na których każdy beneficjent pomocy posiada udział nieprzekraczający 25 % oraz rynków cechujących się poziomem koncentracji poniżej 2 000 wg wskaźnika Herfindahla-Hirschmana (HHI).

182. W swojej analizie Urząd weźmie pod uwagę następujące elementy:

- a) siła rynkowa beneficjenta pomocy oraz struktura rynku: w sytuacji, gdy odbiorca pomocy już posiada dominującą pozycję na właściwym rynku ⁽⁷¹⁾, środek pomocy może wzmocnić jego dominację poprzez dalsze osłabienie ograniczeń związanych z istnieniem konkurencji;
- b) nowy podmiot: jeśli pomoc dotyczy rynków produktowych lub technologii konkurujących z produktami, w przypadku których odbiorca pomocy jest podmiotem już działającym i posiada siłę rynkową, pomoc może być wykorzystana w sposób strategiczny, aby zapobiec wejściu na rynek nowych podmiotów. Jeśli zatem potencjalne nowe podmioty nie mają dostępu do pomocy, ryzyko zakłócenia konkurencji jest większe;

⁽⁷¹⁾ Pomoc może oddziaływać na szereg rynków, ponieważ jej wpływ może wykraczać poza rynek odpowiadający wspieranej działalności i dotyczyć także innych rynków, które są z nim powiązane z uwagi na to, że stanowią kolejne, poprzednie lub uzupełniające ogniwo procesu produkcji/dystrybucji lub na których beneficjent jest już obecny lub może zaistnieć w niedalekiej przyszłości.

- c) różnicowanie produktów i dyskryminacja cenowa: negatywnym skutkiem pomocy może być ułatwienie różnicowania produktów i dyskryminacji cenowej przez odbiorcę pomocy na szkodę konsumenta;
- d) siła nabywca: jeśli na rynku obecni są silni nabywcy, mniej prawdopodobne jest, że beneficjent pomocy dysponujący siłą rynkową podniesie ceny. Zatem im większa siła nabywca, tym mniejsze prawdopodobieństwo szkody, jaką pomoc mogłaby wyrządzić konsumentom.

5.2.2.4. Wpływ na wymianę handlową i lokalizację

- 183. Pomoc państwa na ochronę środowiska może prowadzić do korzystniejszych warunków produkcji na niektórych terenach, zwłaszcza z uwagi na porównywalnie niższe koszty produkcji dzięki pomocy lub z uwagi na wyższe standardy produkcji osiągnięte dzięki pomocy. Może to spowodować przeniesienie się przedsiębiorstw na tereny objęte pomocą lub przesunięcie przepływów handlowych na te tereny.
- 184. W związku z tym pomoc spowoduje przeniesienie zysków do tych państw EFTA, na terenie których znajdują się rynki produktowe objęte pomocą oraz rynki wyższego szczebla.
- 185. W swojej analizie Urząd weźmie pod uwagę istnienie dowodów na to, że beneficjent rozważał inne lokalizacje inwestycji, w którym to przypadku prawdopodobieństwo znacznego zakłócenia konkurencji jest wyższe.

5.2.3. Bilansowanie i decyzja

- 186. W świetle tych pozytywnych i negatywnych elementów Urząd dokona zestawienia skutków wywołanych zastosowaniem danego środka i określa, czy wynikające z niego zakłócenia mają niekorzystny wpływ na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem. Elementy pozytywne i negatywne powinny być wyrażone, w miarę możliwości, za pomocą tych samych wartości odniesienia (np. koszty zewnętrzne, których uniknięto, w zestawieniu z utratą zysków konkurenta w jednostkach monetarnych).
- 187. Zasadniczo im większe są korzyści dla środowiska oraz im jaśniej wykazano, że kwota pomocy jest ograniczona do niezbędnego minimum, tym bardziej prawdopodobna jest pozytywna ocena. Z drugiej strony im wyraźniejsze wskazanie na to, że pomoc znacząco zakłóci konkurencję, tym mniej prawdopodobna jest ocena pozytywna. Jeżeli spodziewane pozytywne skutki są istotne, a zakłócenie konkurencji najprawdopodobniej znaczne, ocena będzie uzależniona od stopnia, w jakim pozytywne skutki zostaną uznane za przeważające nad skutkami negatywnymi.
- 188. Urząd może nie zgłaszać zastrzeżeń wobec zgłoszonego środka pomocy bez wszczynania formalnego postępowania wyjaśniającego lub w wyniku formalnego postępowania wyjaśniającego określonego w art. 6 części I Protokołu 3 do Porozumienia o nadzorze i Trybunale zakończyć je decyzją zgodnie z art. 7 tego Protokołu. Jeśli podjęta zostanie decyzja warunkowa w rozumieniu art. 7 ust. 4 przywołanego Protokołu, Urząd może przykładowo rozważyć dodanie następujących warunków, które muszą być proporcjonalne i służyć ograniczeniu zakłóceń konkurencji lub negatywnego wpływu pomocy na wymianę handlową:

- a) niższa intensywność pomocy niż maksymalna intensywność dozwolona w rozdziale 3;
- b) rozdzielenie rachunków celem uniknięcia wzajemnego subsydiowania pomiędzy dwoma rynkami, w przypadku gdy beneficjent działa na wielu rynkach;
- c) dodatkowe wymagania, których spełnienie ma na celu zwiększenie pozytywnego wpływu środka na ochronę środowiska;
- d) brak dyskryminacji wobec innych potencjalnych beneficjentów (mniejsza selektywność).

6. Kumulacja

- 189. Pułapy pomocy ustalone w niniejszych wytycznych mają zastosowanie bez względu na to, czy pomoc dla danego projektu jest finansowana w całości ze środków państwa, czy też w części ze środków wspólnotowych.
- 190. Pomocy zatwierdzonej na mocy niniejszych wytycznych nie można kumulować z inną pomocą państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG ani z innymi rodzajami finansowania wspólnotowego, jeśli skutkiem takiej kumulacji byłaby intensywność pomocy o pułapie większym niż przewidziany w niniejszych wytycznych. Jeśli jednak wydatki kwalifikujące się do objęcia pomocą na ochronę środowiska w całości lub w części kwalifikują się także do objęcia pomocą przeznaczoną na inne cele, w odniesieniu do części wspólnej zastosowany zostanie najkorzystniejszy pułap dostępny w ramach odnośnych przepisów.

191. Pomocy na ochronę środowiska nie można kumulować z pomocą *de minimis* w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych, jeśli skutkiem takiej kumulacji byłaby intensywność pomocy o pułapie większym niż przewidziany w niniejszych wytycznych.
7. **Postanowienia końcowe**
- 7.1. *Sprawozdania roczne*
192. Protokół 3 do Porozumienia o nadzorze i Trybunale i decyzja Urzędu nr 195/04/COL z dnia 14 lipca 2004 r. w sprawie wdrożenia przepisów, o których mowa w art. 27 części II Protokołu 3 do Porozumienia o nadzorze i Trybunale nakłada na państwa EFTA obowiązek przedkładania Urzędowi sprawozdań rocznych.
193. Oprócz wymogów określonych w tych przepisach, roczne sprawozdania dotyczące środków pomocy na ochronę środowiska muszą zawierać – w odniesieniu do każdego zatwierdzonego programu – następujące informacje dotyczące dużych przedsięwzięć:
- nazwy beneficjentów,
 - kwotę pomocy przypadającą na beneficjenta,
 - intensywność pomocy,
 - opis celu środka pomocy oraz rodzaju ochrony środowiska, jaki ma on propagować,
 - sektory działalności, w których realizowane są projekty objęte pomocą,
 - wyjaśnienie, w jaki sposób osiągnięto efekt zachęty, przede wszystkim z wykorzystaniem wskaźników i kryteriów, o których mowa w rozdziale 1.
194. W przypadku zwolnień lub ulg podatkowych państwa EFTA muszą jedynie przedłożyć kopię lub kopie legislacji lub uregulowań prawnych będących podstawą pomocy, podać szczegóły dotyczące kategorii przedsiębiorstw korzystających z ulg lub zwolnień podatkowych oraz sektorów gospodarki, na które te zwolnienia i ulgi będą miały największy wpływ.
195. Sprawozdania roczne są zamieszczane na stronie internetowej Urzędu.
- 7.2. *Przejrzystość*
196. Zdaniem Urzędu konieczne jest podjęcie dalszych kroków w celu poprawy przejrzystości pomocy państwa w EOG. W szczególności konieczne jest zapewnienie państwom EFTA, podmiotom gospodarczym, zainteresowanym stronom oraz samemu Urzędowi łatwego dostępu do pełnego tekstu wszystkich odnośnych programów pomocy na ochronę środowiska.
197. Można to łatwo osiągnąć poprzez utworzenie wzajemnie powiązanych stron internetowych. Z tego względu przy analizie programów pomocy na ochronę środowiska Urząd będzie systematycznie stawiać państwom EFTA wymóg publikowania w Internecie tekstu wszystkich ostatecznych wersji programów pomocy oraz przekazywania Urzędowi adresu internetowego strony zawierającej taką publikację. Programu pomocy nie można realizować przed zamieszczeniem takich informacji w Internecie.
- 7.3. *Monitorowanie i ocena*
198. Państwa EFTA są zobowiązane do zachowania szczegółowej dokumentacji dotyczącej wszystkich środków pomocy na ochronę środowiska. Dokumentacja ta musi zawierać wszystkie informacje potrzebne do ustalenia, czy przestrzegano zasad dotyczących kosztów kwalifikowalnych oraz maksymalnych dopuszczalnych progów intensywności pomocy. Należy ją przechowywać przez 10 lat od dnia przyznania pomocy i przedstawić Urzędowi na jego wniosek.
199. Urząd zwróci się do państw EFTA o przedstawienie powyższych informacji, aby przeprowadzić ocenę niniejszych wytycznych po czterech latach od ich publikacji ⁽⁷²⁾.
- 7.4. *Właściwe środki*
200. Na podstawie art. 1 ust. 1 części I Protokołu 3 do Porozumienia o Nadzorze i Trybunale Urząd niniejszym proponuje państwom EFTA następujące właściwe środki dotyczące istniejących w poszczególnych państwach programów pomocy na ochronę środowiska.
- Państwa EFTA powinny, w stosownych przypadkach, dokonać zmian w swoich programach, tak, aby były one zgodne z niniejszymi wytycznymi, w ciągu osiemnastu miesięcy od dnia ich przyjęcia, z następującymi wyjątkami:
- (i) państwa EFTA powinny, w stosownych przypadkach, dokonać zmian w programach pomocy w postaci ulg lub zwolnień dotyczących podatków odpowiadających podatkom objętym dyrektywą 2003/96/WE przed dniem 31 grudnia 2012 r.;
 - (ii) nowy próg dla projektów indywidualnych, o którym mowa w pkt 160, będzie miał zastosowanie od pierwszego dnia następującego po dniu przyjęcia niniejszych wytycznych przez Kolegium;
 - (iii) obowiązek przedstawiania szczegółowych sprawozdań rocznych będzie miał zastosowanie do pomocy udzielonej w ramach istniejących programów pomocy począwszy od dnia 1 stycznia 2009 r.

⁽⁷²⁾ Państwa EFTA mogą pomóc Urzędowi, dostarczając mu własne oceny *ex post* programów pomocy i środków pomocy indywidualnej.

201. Państwa EFTA wzywa się do wyrażenia wyraźnej i bezwarunkowej zgody na zaproponowane właściwe środki w ciągu jednego miesiąca od otrzymania środka. W przypadku braku odpowiedzi Urząd uzna, że dane państwo EFTA nie wyraża zgody na zaproponowane środki.
- 7.5. *Stosowanie, okres obowiązywania i przegląd*
202. Niniejsze wytyczne będą miały zastosowanie, począwszy od dnia ich przyjęcia i zastąpią wytyczne dotyczące pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego z dnia 23 maja 2001 r. ⁽⁷³⁾.
203. Niniejsze wytyczne obowiązują do dnia 31 grudnia 2014 r. Po konsultacji z państwami EFTA Urząd może przed tą datą wprowadzić do nich zmiany z uwagi na ważne względy dotyczące polityki konkurencji lub polityki w zakresie ochrony środowiska, bądź też w celu uwzględnienia polityki w innych obszarach lub zobowiązań międzynarodowych. Zmiany takie mogą być konieczne zwłaszcza w świetle przyszłych umów międzynarodowych dotyczących zmian klimatycznych oraz przyszłego prawodawstwa wspólnotowego w tym zakresie. Urząd uwzględni przewidywaną ocenę wytycznych przez Komisję (za cztery lata) w oparciu o informacje o stanie faktycznym i o wyniki szeroko zakrojonych konsultacji, szczególnie na podstawie danych dostarczonych przez państwa EFTA.
204. Urząd będzie stosować niniejsze wytyczne w odniesieniu do wszystkich zgłaszanych środków pomocy, względem których musi podjąć decyzję po przyjęciu niniejszych wytycznych, nawet w przypadku projektów zgłoszonych przed publikacją. Dotyczy to również pomocy indywidualnej udzielonej w ramach zatwierdzonych programów i zgłoszonej Urzędowi w związku z obowiązkiem indywidualnego zgłaszania takiej pomocy.
205. Zgodnie z Wytycznymi w sprawie pomocy państwa w sprawie zasad oceny pomocy państwa przyznanej bezprawnie, w przypadku pomocy niezgłoszonej Urząd będzie stosować:
- niniejsze wytyczne, jeśli pomoc została udzielna po ich publikacji;
 - wytyczne mające zastosowanie w dniu przyznania pomocy – we wszystkich pozostałych przypadkach.

ZAŁĄCZNIK

Tabela przedstawiająca progi intensywności pomocy dla pomocy inwestycyjnej wyrażonej jako odsetek kosztów kwalifikowalnych

	Małe przedsiębiorstwo	Średnie przedsiębiorstwo	Duże przedsiębiorstwo
Pomoc na spełnienie wymogów surowszych niż normy wspólnotowe lub podwyższenie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych	70 % 80 % w przypadku innowacji ekologicznych 100 % w przypadku procedury przetargowej	60 % 70 % w przypadku innowacji ekologicznych 100 % w przypadku procedury przetargowej	50 % 60 % w przypadku innowacji ekologicznych 100 % w przypadku procedury przetargowej
Pomoc na badania środowiska	70 %	60 %	50 %
Pomoc na wcześniejsze dostosowanie do przyszłych norm wspólnotowych			
— ponad 3 lata	25 %	20 %	15 %
— 1 rok do 3 lat	20 %	15 %	10 %
przed wejściem w życie			
Pomoc na gospodarowanie odpadami	70 %	60 %	50 %

⁽⁷³⁾ Dz.U. L 21 z 24.1.2002, Supplement EOG nr 6.

	Małe przedsiębiorstwo	Średnie przedsiębiorstwo	Duże przedsiębiorstwo
Pomoc na energię ze źródeł odnawialnych	80 % 100 % w przypadku procedury przetargowej	70 % 100 % w przypadku procedury przetargowej	60 % 100 % w przypadku procedury przetargowej
Pomoc na oszczędzanie energii Pomoc na instalacje kogeneracyjne	80 % 100 % w przypadku procedury przetargowej	70 % 100 % w przypadku procedury przetargowej	60 % 100 % w przypadku procedury przetargowej
Pomoc na ciepłownictwo komunalne z wykorzystaniem energii ze źródeł tradycyjnych	70 % 100 % w przypadku procedury przetargowej	60 % 100 % w przypadku procedury przetargowej	50 % 100 % w przypadku procedury przetargowej
Pomoc na działania naprawcze na terenach zanieczyszczonych	100 %	100 %	100 %
Pomoc na relokację przedsiębiorstw	70 %	60 %	50 %